

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmando ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

Argumentum Cap. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

696 ANTIDOTARIA APOSTOLICA
qui, non obedire, nullum esset nouum peccatum, quia naturæ vires excedit fidei dominum) alij captiuare intellectum in obedientiam fidei gratiae ductum sequentes nolunt, alij volunt.

Argumentum Cap. XI.

DOCET reliquias Iudeorum saluatissime beneficio gratiae Christi, reliquos in sua cæcitate mansisse: Gentes ramen ad fidem vocatas illis insultare non debere, ne & illi excidantur. Denique & ipsos Iudeos tandem ad fidei notitiam & complexum peruenturos exemplo Gentium, sicut Getes ob incredulitatem Iudeorum venerunt. In qua gratiae dispositione altitudinem diuinæ sapientiae admirando concludit.

2. Non repulit Deus plebem suam quam preservavit.

Prædestinatio cur modò elezioni modò præciētia vocetur.

QUAM ad prædestinationem cuiusque adulti duo necessaria sunt, nempe & Dei electio secundum propositum scum per gratiam (hoc est, voluntas conserendi ea auxilia gratiae, quibus prævidet prædestinatum ad vitam æternam peruenturum) & præterea ipsa Dei præscientia, quod talibus gratiae au-

illis prædestinandus ipse de facto ita sit vſu-
nus, vt ad beatitudinem perueniat, quodam
priorvera & vnica causa est prædestinationis,
ratione iphius prædestinati; altera nec
causa nec origo, sed ei coniuncta: propter
Scripturæ sanctæ prædestinationem hanc
diuinam modò ex uno capite appellant elec-
tionem secundum Dei propositum; modò ex alio
capite eam nominant præscientiam, & præde-
stinatos appellant præscitos à Deo, vt hic
Paulus Iudæos electos vocat præscitos: præ-
scitos nempe, quod in beatitudinem (me-
diantibus certis gratiæ auxilijs, & eorum
recto vſu) liberè peruenirent. Caluinus hoc
loco ab hoc legitimo sensu abhorrens, ita
scribit: Præcognoscendi verbo non intelligo specu-
lationem nescio quam, qua præsciuerit Deus qua-
liquisque futurus esset; sed beneplacitum, quo sibi
delegit in filios, qui nondum nati in eius gratiam se
infringere non poterant. Ita ille præscientia cum
electione confundit, nec alteram ab altera
distingui patitur. Atqui eas distinguit Pau- præscien-
lus, distinguit & Petrus. Paul. his verbis: Quos tia & elec-
præscivit, & prædestinavit cōformes fieri imaginis filij ctio distin-
guuntur.
Rom. 8.
siquidque verba, quomodo cūque cōstruantur,
præscientia à prædestinatione distinguunt;
aque ita distinguunt, vt vel eam designent Præsciētia
quæ secundum nostrū intelligendi modum in Deo
prædestinationem præcedit, de qua cap. 9.
dictum est; vel eam quæ cum ipsa prædesti-
natione coniuncta est, de qua mox dicemus.

Xx 5 & de

Petr. 1. & de qua Petrus hoc modo loquitur, *Electus aduenis secundum præscientiam Patris.* Manifestè affirmat electos secundum quandam Dei præscientiā tales esse, id est, esse in diuina electio-ne vel circa ipsos electos quandā Dei præscientiam, non quæ ipsa sit elec^{tio}, sed cui elec^{tio} conformis respondeat ac conueniat. Quæ qualis sit, quia de ea loquitur hoc loco Apostolus, paucis explicabo.

Præscien-tia præ-de-stinationi coiuncta quæ. Præscientia in Deo, secundum quam si electio, est coöperationis humanæ futuræ & perseverantiae simul electorum præuisit, non illa simplicis intelligentiæ, qua nouit coöperationem ut possibilem, aut ut futurā conditionaliter, si hæ aut illæ circūstantiæ ponātur (quæ, vtdixi, secundum nostrū intelligendi modū ipsam prædestinationem prece-dit, & ad Dei prouidentiam electis ac repro-bis communem, non ad ipsam prædestina-tionem propriè pertinet, ut suprà cap. 9. ex-plicatum est) sed est illa quæ visionis dici-tur, qua Deus nouit coöperationē futuram in actu absolutè, ideoque præscientia quæ-dam non simpliciter speculatiua sed præ-
dicta est, sine qua nullos adulteros prædestinat. Hæ præsciētiā futurae coöperationis actua-lis in quolibet prædestinato (à qua tantope-re abhorret Calvinus, cum ipsa Dei præde-stinatione perpetuò coniunctam esse, ne à nobis fingi videatur) à S. Augustino, qui
vñus maximè causam prædestinationis ali-
quam

quam quoad omnes eius effectus in præuis-
fis electorum bonis operibus sapientissimè
semper negat, agnitam ac traditam fuisse
docebo. Sanè in libro de prædestinatione
Sanctorum ita scribit: *Quod Apostolus dicit de bonis operibus, quæ preparauit Deus ut ambulemus in illis, prædestinatio est, quæ sine præscientia non potest esse. Prædestinatione quippe Deus ea præscit quæ erat ipse facturus.* Et iterum paulo post: *Cum nos prædestinauit, opus suum præsciuit, qui nos sanctos & immaculatos facit. Hæc ille. Rursum in libro de bono perseverantia: Hæc dona Dei, in quibus est incipere credere, & in fide perseverare, si nulla est prædestinatio, non præsciuntur a Deo. Præsciuntur autem. Hæc est igitur prædestinatione quam defendimus. Atqui hæc dona Dei, & hæc opera Dei, in electis suis non fiunt absque electorum suorum cooperatione libera, vel sicutem (ut Calvinistæ volunt) actione spontanea. Vtrumque igitur Deus prædestinando præsciuit, & præsciendo prædestinavit.*

Vnde alibi idem Augustinus: *Qui omnes rerum causas præsciuit, profecto in eis causas nostras voluntates ignorare non potuit, quas nostrorum operum causas esse præsciuit.* Quare iterum atque iterum hanc doctrinam, ut indubitate clarissimam, idem celeberrimus gratiæ diuinæ Doctor tradidit. *An quisquam (inquit) dicere audebit, Deum de bono non præscisse quibus esset datus ut crederent? aut perseverant. quos datus esse filio suo, ut ex eis non perderet quæcumque? Quæ viisque si prestimit (non personas)*

De libero arb. lib. 3. cap. 4. cap. 14. tan.

tantum, sed & fidem atque opera) proficit
beneficia sua, quibus nos dignatur liberare, presci-
tur. Moxque ipsam prædestinationem ita de-
finit, ut præscientiam cū ea indiuiduo nexus
coniungat: Hæc prædestinatione sanctorum nihil
aliud est, quam præscientia & preparatio beneficio-
rum Dei, quibus certissimè liberantur quicunque
liberantur. In prædestinatione non solum est
præparatio ex beneplacito, sed etiam præ-
scientia cum beneplacito. Tandem hunc ip-
sum Pauli locum perractans B. Augustinus,
vbi disertè docet ex his Pauli verbis præcie-
tæ nomine significari prædestinationem,
quia Dei dona, quæ electis conseruntur ut salvi-
fiant, à prædestinante Deo præsciuntur, post aliquā
disputationem ita concludit: Nullus igitur,
qui hæc intelligit, negare vel dubitare permittitur,
vbi ait Apostolus, Non repulit Deus plebem suam
quam præsciuit, prædestinationem significare volu-
se. Præsciuit enim reliquias quas secundum electionem
gratia fuerat ipse fakturus: hoc est ergo, præ-
destinavit. Sine dubio enim præsciuit, si prædestina-
vit: sed prædestinasse, est hoc præscisse quod erat ip-
se fakturus. Opera gratiæ intelligit, quæ in
fuis electis operatur Deus, ut ad salutem per-
ueniant. Vnde paulò post ita scribit: Hoc om-
nia, initium scilicet fidei, & cetera usque in finem
dona sua, Deus largitum se vocatis suis esse pra-
sciuit. Hæc ille Deus ergo, quos cunque præ-
destinat, non solum ex beneplacito præde-
stinat, quoad personas ipsas eleatas; nec ut

Cap. 21.

1592

abso-

absoluē saluandos, quia electos; sed cum præscientia eorum omnium quæ Deus in illo operatus est; cum præscientia, inquam, beneficiorum gratiæ, fidei, charitatis, perseverantiae, eos prædestinat: quibus medianibus saluantur, quicunque adulti saluantur. Sic non finem præcise, sed finē per media, nec prius finem quam media, Deus prædestinat. Hac de causa ipsa prædestinatione, non solum electio, sed & interdum præscientia in Scripturis vocatur, ut ex hoc ipso Pauli loco B. Augustinus loco nuper citato accu-
Cap. 18.
suprā.

Quæ sanè omnia idcirco contra Calvini ex B. Augustino hoc loco accumulaui,
quia præscientie velo electionem non modò obscu-
rari, sed & aliunde quam ex Dei beneplacito origi-
nem accipere, Calvinus conqueritur; ideoque
Deum absque illo respectu ad hominum futuram
cooperationem quascumque voluntates, consilio ac
decreto suo, quod earum omnium considerationem
antecedat, prædestinare affirmat, in hanc suam
sententiam unum Augustinum trahens,
quum seculis omnibus alios magnos authores sibi
aduersari fateatur. Atqui ex præceden-
tibus apparet, non secus Beatum Augu-
stinum quam alios Doctores omnes, præ-
scientiam fidei, charitatis, perseverantiae,
aliorumque bonorum operum & bene-
ficiorum Dei, quibus ad salutem prædesti-
nati perueniunt, cum ipsa prædestinatione
diui-

Instit. I. 3.
c 22. n. 1.
& seqq.

diuina intime & indiuinduo nenu coiunctam
agnoscere ac docere. Qui huius præscientiae
doctrinam à Scholasticis Theologis latius
explicatam & solide confirmatam videre
Valen. in 1 par. q. 23. cupit, legat Gregoriū à Valencia in Sanctum
Thomam.

4. Reliqui mibi septem millia virorum qui non cur-
uauerunt genua ante Baal.

Inspite & pertinaciter his verbis & hoc
lexemplō abutuntur horum temporum
hæretici, ut similem Christianæ Ecclesiæ
statum esse hodie ostendant, postquam illi
suas hæreses, Ecclesiæ Christianæ antetot se-
cula incognitas, propalare & propagare cœ-
perunt. Caluinus, cum cæteris insaniens, ita
in hunc locum scribit: *Hoc animaduertant le-
ctores: quod Paulus temporis sui statum diligenter
cum vetustâ Ecclesiæ conditione tam hoc loco tam
etiam alibi comparat, non medocriter hoc ad fiduciæ
confirmationem valere, dum reputamus nihil nobis
hodie accidere, quod non olim experti sint sancti Pa-
tres. Scimus enim quam grauis machina fu ad tur-
bandos infirmos animos nouitas. Sed & in sua
pestilentî Institutione idem exemplum his
verbis premit: Quamvis r̄isitis visitas que no-
bis vndeque occurrit (Catholicæ Ecclesiæ toto
orbe diffusæ faciem suorumque paucitatem
intelligit, nihil residuum esse clamet, sciamus ta-
men fructuosam esse Christi mortem, Deumq; mi-
rabiliter Ecclesiam suam quasi in latebris seruare;*

Inst. lib. 4.
cap. 1. n. 2.

sunt

Item Elias dictum est, Seruauii mihi septem millia vi-
num, &c. Sed hoc de Eliæ tempore exem- Eliæ exē-
plum, tametsi ad primordia nascentis Ec-
clesiæ, vel potius ad gentis Iudaicæ seruatas
relicias, sapienter ab Apostolo accommo-
datum fuit; tamen ad Ecclesiam Christi iam
propagatam, & ad plenitudinem Gentium
que ex delicto Iudæorum intravit, idem ex-
emplum nullo modo accommodari potest
aut debet. Primum, quia non in Samaria,
vbi ista paucitas occulta erat, & Elias sibi
solus, qui legem Dei teneret, videbatur, vera
Iudeorum Ecclesia erat, aut publicus aliquis
Dei cultus, vel Synagogæ status, sed in regno
Iudeæ & Ierusalem: idque tanta frequentia,
ut cum in idololatrica Samaria penè solus
videretur Elias qui verum Deum coleret,
in illo tamen regno, Rege Iosaphat tum té- z. Pat. 17.
poris regnante, pio admodum Rege & divini
cultus studiosissimo, præter vniuersam
plebem plusquam decies centena millia pu-
gnatorum fuerint, qui omnes veram Syna-
gogam satis amplam & copiosam & specta-
bilem constituerunt. Imò hoc exemplum
aduersum hæreticos hodie valet. Nam ut
Lutherus in Saxonia, Cinglius in Heluetia,
Calvinus in Sabaudia, quum suas hæreses
primò propalabant, penè soli videbantur
qui illas nouitates amplecterentur (ob quam
maximè causam hoc Samaritanæ vastitatis
exemplum audiē arripiunt) ita eodem tem-
pore

pore in Catholica, Apostolica, & Romana Ecclesia numerosissimæ gentes Christum coluerunt, & veram Christianam Ecclesiam florentem & spectabilem reddiderunt, sicut in regno Iuda ac Ierusalem credentes & pij Iudæi Samaritani schismatis tempore. Et obseruandum, nostros hodie hæreticos ac schismaticos à schismate Samaritano exemplum capere Deinde, defectus iste seu eclipsis Synagogæ non solum ex parte Mariæ iam tum à vero Dei cultu ab alienata, sed etiam ex parte reliquarum tribuum, atque ipsius adeò Hierosolymæ, (quod non adeò diu post sub Manalle impio Rege accidit) in exemplum trahi non debet, ut eadem valetas in Ecclesia Christi per totum semel orbem propagata, futura videatur;
Hebr. 9.
 tum quia in melioribus reprobationibus noui Testamenti status sanctus est, dicente Christo ipso de Ecclesia sua per omnes gentes diffundenda, Porta inseri non præualebunt aduersus eam; tum quia (quod ex hoc ipso capite aduertere hæretici debuerunt) non sicut delictum Iudæorum salus erat Gentibus, & per ruinam eorum plenitudo Gentium intravit (quod Prophetarum vaticinijs prædictum Paulus hic demonstrat) sic Catholice per orbem Ecclesiae delictum sales futura est nescio quorum aut Lutheranorum, aut Calvinitarum, aut alicuius alterius sectæ, aut per ruinam Catholicorum, plenitudo quorum

Mat. 16.

IN EPIST. AD ROM. CAP. XI. 705
quorundam, qui se Euangelicos, Reformatos Ecclesiam, Protestantes venditarent, similiter intraret; aut villa de hac re vaticinii prophetica extant. Terret quidem sa-
lubriter & sapienter Apostolus hoc ipso ca-
pite Christianos Gentiles, qui *veluti oleaster*
infusi sunt in oliuam, ne glorientur aduersus
verg oliuæ ramos, ne & ipsi propter incre-
dilitatem frangantur; & qui nunc excisi
erant, propter incredilitatem Gentium ite-
rum inferantur: potens est enim Deus ite-
rum inferere illos. Sed tota hæc commina-
tio Iudeis quidem patrocinari poterit prop-
ter variarum Gentium apostasiam (quam
oculis nostris cernimus) ad Christi fidem
conuertendis, nostris autem hodie Luthe-
ranis, Caluinistis, aut alijs quibuscumque
Euangelicis patrocinari non potest; nisi se-
ludicos esse profiteantur, qui Gentibus pro-
pter incredilitatem excisis, easque æmulati,
Euangelium regni tandem complectentur.
Tandem, adeò hoc exemplum de tempore
Eliæ quamlibet hodie Protestantum sectam
boniuuat, ut quum illi in orbe missitare
ceperissent, magnamque illam vastitatem
cernerent de qua Caluinus loquitur, nec se-
ptem millia nec septem homines toto orbe
numerari potuerint ipsorum religioni per
omnia conformes, quos Deus veluti puras
& immaculatas reliquias seruauerit. Quam
obcausam quū nisi quatuor essent qui anno

Y Y

1521.

1521. à duce Saxonie Ioâne Frederico Mis-
se abolitionem peteret, illéque paucitatem
illâ exhorreter, quatuor illi, de reliquijs oc-
cultis nihil somniates, Duci fortiter persua-
dent, quod numero superentur, nihil esse noui; sem-
per inde à mundo condito maiorem hominum partem
restitisse vera doctrina, ac veritatem paucorum esse.

Sleidanus
lib. 3.

5. Reliquiae secundum electionem gratia salve fa-
6. sita sunt. Si autem ex gratia iam non ex ope-
ribus: alioquin gratia iam non est gratia.

QVæ de præscientia bonorum operum
seufuturæ cooperationis humanæ, di-
uinæ prædestinationi coniuncta, nuper hoc
ipso capite & suprà cap. 9. diximus, ex his
Apostoli verbis, à corruptela Caluiniana re-
purgatis, fortius & solidius stabilientur. Sanè
omnem in negotio prædestinationis, adeoq;
totius iustificationis ac salutis humanæ, bo-
norum operum præscientiam, respectum,
considerationem, ex hoc loco valde refutari
posse iudicauit Caluinus, qui idcirco multis
verbis hunc locum premit: quorum nihil
prætermittimus; ac breuiter tamen (Deo
dante) expediemus, quia de tota causa in
præcedentibus vberitim satis disputatum est.
Amplificatio (inquit) hæc est sumpta ex compara-
tione cōtrariorum. Sic enim habent inter se Dei grâ-
zia & meritum operum, vt, qui alterum statuit,
alterum euertat. In causa electionis diuinæ ad
primâ gratiam, de qua h̄c Apostolus loqui-
tur,

ur, verissimum hoc est. Quid ex eo inferet
Caluinus? Porrò si nulla operum consideratio in
electione admitti potest, quae non obscurat gratuitatem
Dei bonitatem, quam nobis tantopere in ea commen-
taem voluit; viderint phrenetici quid Paulo re-
pondeat, qui clausam electionis faciunt quam in no-
bi dignitatem Deus praeuidet. Vide impostoris
fraudem. Ab exclusis operum meritis transit
altutè ad omnem operum considerationem Calvini
astutia re-
tigitur.
excludendam. A simplici operum præscien-
tia cu*m* ipsa electione coniuncta, transit astutè
ad causam electionis in ipsis operibus po-
nendā. Atqui iā ostēdimus, esse quidē bonō-
ri operū (quae Dei dona sunt) in Deo præ-
scientiā electioni coniunctā, non tamē quae
ipsius electionis aut causa, aut origo sit, aut
conditio sine qua non Deus tales eligeret;
sed huiusmodi, ut stante tali præscientia, ex
solo tamē suo beneplacito tales Deus delege-
rit quos ex suę gratię doris credituros & per-
severaturos præsciuit: possetque tales ex suo
beneplacito non eligere. Ita hæc operū con- Operaria
præscien-
tia, Dei
beneplacitum non
obscurat.
sideratio & præscientia in Deo, ut nulla ele-
ctionis cauila est, sic gratuitā Dei bonitatem
nullo modo obscurat, sed eius admirabilem
iustitiam ac sapientiam excellenter com-
mendat. Pergit Caluinus: Nam siue futuris
siue prateritis operibus locum aliquem dederis, recla-
mabit hæc Pauli sententia, que dicit gratiam operi-
bus nihil facere reliquum. Pauli sententia hæc
est: Si ex grātia est electio, iam non ex operibus.
Y y 2 id est

**Opera ele
ctionis
causa non
sunt.**

id est: Si causa electionis ex parte Dei est gratia, profectò causa eiusdem electionis ex parte Dei non possunt esse opera hominum, seu futura, seu prèterita. Illa particula, ex apud Paulum causalis est. Hæc sententia nostræ non reclamat, qui non alium operibus locū damus in electione diuina, quam quod ea singula à Deo præcognosci & à Deo præuisa fuisse asserimus, iuxta aperiſſimam B. Augustini doctrinam ex Scripturis deductam, ut nuper explicatum reliquimus. Pergit Caluinus: Non hic de nostracū Deo recōciliatione disputat Paulus, nec de medijs vel propinquis salutis nostræ causis; sed altius conſendit, cur Deus ante conditum mundum quosdam elegerit, alijs præteritis. Vera sunt hæc: agit Paulus de electione Dei æterna, quæ ex pura gratia & ex solo eius beneplacito facta est, quatenus vel ipsam primam vocantis & præuenientis Dei gratiam significat, vel omnes simul electionis effectus complectitur; non de iustificatione aut glorificatione in tempore seorsim acceptis, quæ alias medias & propinquas causas ex parte nostra habent; quas & singulas Deus præuidit, quia singulæ ipsius Dei opus sunt, quatenus ex eius gratia, donis, & auxilijs promanant. Pergamus: Deum aliunde adductum esse negat ad hoc discriminem, quamero suo beneplacito. Non aliunde, id est, non ex alia causa, verum est. Nam si quis operibus detur locus, tantundem gratiae detrahi contendit.

Omn-

Omnino si opera ponantur ut causa electionis, quæ prorsus gratuita est, tantumdem gratia detrahitur. Sed hoc dato operibus loco, ut ea à Deo præuideantur, veluti unus partialis effectus (non causa) electionis diuina, quæ vicissim alterius effectus eiusdem electionis causa quædam sunt; gratia diuinæ nihil detrahitur, sed gratia diuina plurimum illustratur; quæ sic suos electos ab æterno salutare decreuit, ut eisdem gratiæ suæ auxilia ab æterno præordinauerit; atque ut ipsi sui salutis cooperatores essent, incredibili bonitate disposuerit. Cœcludit Caluinus: *Vnde sequitur, operum præscientiam cum electione perperam misceri.* Ex operum consideratione antedicta, eorum præscientia adeò cum electione perperam non miscetur, ut (quemadmodum disputat S. Augustinus) *si nulla est operum præscientia, nulla esset prædestination.* De prædestinationat. SS. cap. 17.

Sed premit adhuc & vrgit magis Caluinus: *Nam si Deus alios eligit, alios reprobat, prout salute dignos vel indignos fore præscivit; iam posita operum mercede, non regnabit sola Dei gratia, sed dimidiatum ex parte causa electionis erit.* Nam sicuti enea Paulus in iustificatione Abraham differunt, ubi rependitur merces, *Inon ulro conferri gratiam;* ita nemo ex eodem fonte argumentum ducit, si in rationem veniant opera, ubi Deus certum numerum in salutem adoptat, deberi mercedem: itaque non fore gratuitum beneficium. Respondeo: Præscientia operum in Deo prædestinata si ita ponatur,

Xy 3 ut cer-

vt certos homines prædestinauerit, prout eos dignos vel indignos fore præsciuit, intelligendo illud, *prout*, per modum cause, aut originis, aut conditionis sine qua non; sequeatur sanè quod Caluinus dicit, non solam Dei gratiam in causa electionis regnaturam, sed quodd ex aliqua tantum parte causa electionis gratia foret. Nunc verò hæc operum præscientia non ita in Scripturis citatis aut à D. Augustino ponitur, vt sit ipsius electionis aliqua causa, origo, aut conditio, sine qua Deus non prædestinaret quos prædestinavit, sed tantum ut sit ipsi prædestinationi coniuncta; quando qua Deus in electis suis facturus erat, ignorare non potuit, sed necessariò ab æterno præscivit.

Gratia sola in elec-
tione regnat.

Hoc modo sola Dei gratia in Dei electione regnat, & operum tamen præscientia in Deo necessariò ponitur. Semper Augustinus, vt præscientiam causalem & quorumlibet operum à Dei electione remoueret, ita præscientiam de facto & operum gratiæ cum ea coniungit. Quod vno adhuc in loco di-

De prede-
stinctiūs facit: Quod Apostolus dicit, Elegit nos
stinet. SS. ante mundi constitutionem, si propterea dixit, quia
cap. 17. præsciuit Deus credituros, non quia facturus erat

ipsoſ credentes, contra istam præscientiam (sicilicet
partim causalem, &, quia præsciuit, partim
quorumlibet operum) loquitur Filius dicens;
Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: cum hoc po-

rius præscierit Deus (hæc est iam alia præscientia

ope-

operum gratia & de facto) quod ipsi eum fuerint electuri, ut ab illo mererentur eligi. Tollit unam præscientiam, causalem scilicet, si Præscien-
dei; & operum ex proprijs viribus, in ele- tiam ope-
re quam rationem meriti habeat respectu al-
tius.
tione gratia; & ponit statim aliā præscien- admittit,
tiam operum gratia; de qua etiam addit, quam reij
cit Augu-
quod rationem meriti habeat respectu al-
terius electionis; scilicet ad gloriam. Quod
ipsi eumerant electuri, est opus gratia in Apo-
stolis; ut ab illo mererentur eligi; supple ad glo-
riam, quæ cadit sub merito; non ad ipsam
primam gratiam, quam nemo mereri po-
test.

Iam verò disputatio Pauli de iustificatio- Rom. 4.
ne impj, quam ex iustificatione Abrahæ de-
ducit, cum haec præsenti hoc cōmune haberet,
quod neque illius iustificationis neq; huius
electionis opera aliqua humana sint causa,
sed sola Dei gratia vera vtriusque causa exi-
stat. Hoc tamen discrimen est, quod quum Opera à
ibi de prima iustificatione in tempore aga-
prima iu-
stificatio-
natur, quæ ex primis est prædestinationis effe-
ne & ab
ctibus, hic verò de electione æterna in men-
te diuina: in illa, opera præcedentia exclu-
sionis & ab
duntur, partim veluti iustificationis meri-
tu
tum, (ed quod primam iustificationem ne-
mo mereri queat) partim ut opera sine fide
& gratia Christi; quibus si iustificatio co-
ram Deo rependeretur, merces esset, nō gra-
tia: in hac verò, opera præuisa remouentur;
propter quæ si electio fieret, non illa esset

Y y 4 gratui-

gratuita, sed per modum iustæ mercedis re-pendi videretur. Vtробique opera à ratione causæ remouentur: sed illic opera de facto præcedentia, hic de futuro præuisa; illic quo ad rationem meriti, hic quoad causam quamcunque mouentem; illic opera sine auxilio gratiæ merè humana, hic opera ipsius gratiæ Dei. Illorum enim præscientia cum electio-ne diuina coniuncta est. Sed vafer Caluinus de mercede operum in hac causa electionis diuina loquitur, quasi diuina electio quomodo cunque considerata omnem mercedem operum remoueret; sic enim prosequitur, locumque tandem concludit: *Tamen si auem hie de electione sermo est; quia tamen generalis est ratio qua Paulus utitur, ad totam salutis nostræ rationem extendi debet: vt intelligamus totius pronunciari, nulla esse operum merita, quoties salus nostra Dei gratia tribuitur: vel potius ut credamus toties in nihilum redigi operum iustitiam, quoties gratia nominatur.* Hic fuit Caluinianæ hoc loco disputationis scopus, hic finis, hæc me-ta ad quā haec tenus collineauit. Quod Paulus de electione dixit, vult ad totam salutis nostræ rationem extendi, id est, de singulis diuina electionis effectibus seu medijs ad salutem intelligi. Sed quis hoc ei dabit? aut quomodo hoc probat? *Quia (inquit) generalis est ratio qua Paulus utitur.* Intelligit propositionem Pauli esse generalem qua sic ar-guit: *Si ex gratia, iam non ex operibus.* Est qui-dem,

dem, est propositio generalis, & perpetuō
vera; sed pro ratione subjectæ materiæ, de-
qua effertur, aliter & aliter intelligenda. Gratia di-
uerso sea-
su opera
excludit.

Electio æterna, de qua hic Paulus agit, non ex operibus est, quia ex gratia, hoc sensu: Nulla opera, vel futura, vel præterita, electionis Dei æternæ causa esse potuerunt: de quo iam satis diximus. Iustificatio impij de qua ad Rom. 4. Paulus agit, non ex operibus est, quia ex gratia, hoc sensu: Nulla præcedentia opera causa esse possunt meritotia iustificationis impij: vel (quod idem est) iustificatio impij nunquam redditur operibus præcedentibus tanquam merces. Sic in æterna Dei electione, & in prima hominis iustificatio-
ne, sola regnat Dei gratia, ut sola & vni-
ca efficiens causa vtriusque. Atqui in tota salu-
tis nostræ ratione aliis adhuc est diuinæ
gratiæ nobilissimus effectus præter hæc duo:
nempe ipsa in tempore glorificatio. Quos Rom. 8.
enim prædestinavit, hos & vocauit: quos autem
vocauit, hos & iustificauit: & quos iustificauit, hos
glorificauit. Ad glorificationem electorum
sic concurrit gratia, ut etiam concurrat ope-
ra: opera quidem ipsius gratiæ, cuius auxi-
lio fiunt, ipsorum tamen glorificandorum
opera, qui Dei gratiam in vacuum non accepe-
runt, sed, acceptis gratiæ talentis, sicut boni Matth. 25
serui ac fideles superlucrati sunt; & fideliter in vi-
nea Domini sui laborantes, recipiunt mer-
cedem. In hac glorificatione, electionis di-

Y y 5 uinx

uinæ ultimo effectu, non habet præcisè & generaliter locum hac consequentia, *Si ex gratia, non ex operibus;* dico non præcisè, quia Gratia & ipsa opera, gratiæ Dei opera sunt; ut sic opera in glorifica-
tione ele-
ctorum cœnitu-
m. gratia accipiamus: quæ propterea, ut à Davide corona misericordiæ & miserationis, sic à Paulo Ioann. 1. corona iustitiae vocatur; & ut ab ipso Paulo Psal. 102. *Gratia Dei, sic à Christo operariorum mercede nū-*
2. Tim. 4. *cupatur.* Quare plenum fallaciæ ac demen-
Rom. 6. *tia est quod concludit Caluinus, toties in ni-*
Matth. 12. *hilum redigi iustitiam operum, quoties Dei gratia*
nominatur: de qua re iam sæpius & vberim contra Caluinum in hac epistola disputatum à nobis est. Sanè operum humanorum iustitia quæ sine fide Christi, & solis naturæ viribus, aut ex sola doctrina legis fiunt, toties in nihilum redigitur, quoties Dei gratia prædicatur: sed operum iustitia quæ in fide Christi & ex gratia Christi fiunt, per gratiæ Christi prædicationem non secus statuitur, ac stabilitur, quām effectus per causam, aut quodlibet mouens per principium sui motus, aut denique quodlibet agens per actionis suæ adiuuantes & cooperantes causas. Denique non hīc de operum iustitia ratione vitæ æternæ consequendæ, sed de operibus reliquiarum Iudaicarum vocationem ad fidem præcedentibus agit Paulus; ex quibus negat eos vocationem hanc adeptos, quia secundum electionem gratia, siue gratuitam, vo-

cati

IN EPIST. AD ROM. CAP. XI. 715
tati sunt. Quod si ex gratia, non ex operibus hanc
vocationem præcedentibus. I: a non ad omnes
salutis nostræ partes hæc Apostoli disputatio
trahēda est; quæ de prima tantum eius parte,
primaque gratuitæ vocatione ad fidem agit.

¶. Dedit illis Deus spiritum compunctionis; ocu-
los ut non videant, & aures ut non audiant,
usque in hodiernum diem.

Impius & execrabilis Caluinus, vt hor-
rendam suam in Deum Optimum Maxi-
mum blasphemiam tueatur, esse Deum acti-
uam peccati causam, & sola sua voluntate
homines ad exitium destinasse, idem ex hac
Apostoli disputatione non minor cum im-
pudentia quam impietate probare contem-
dit. Quod Apostolus in præcedenti senten-
cia de incredulis Iudeis dixerat, Cæteri vero
executi sunt, hoc Esaiæ vaticinio, alioque Da-
uidico, confirmat. Sicut (inquit) scriptum est,
Dedit illis Deus spiritum compunctionis; oculos ut
non videant, aures ut non audiant. Et David dicit:
Fiat mens eorum in laqueum, & in captionem, &
in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur
oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper in-
curua. Hac autem omnia partim de futura
Iudeorum incredulitate veniente Christo,
partim de huiusmodi incredulitatis certis-
sima poena, Prophetæ vaticinantur. Esaias
de ipsa futura incredulitate prædicante Chri-
sto loquitur, quæ ab ipsis propria & vo-
lunta-

Iuntaria pertinacia ortum accepit. Vnde

Matth. 13 Matthæus, Ioannes, & Paulus illam pro-
phetiam quasi hoc modo impletā allegaue-
runt. Ac apud Matthæum quidem & Ioan-
nen huius eorum incredulitatis nullam in
Deo causam resedisse, contra impium Cal-
uinum in istis nostris Antidotis demonstra-
uimus.

David de futura Iudæorum post
Christi glorificationē cœcitate loqui, quam
hic Apostolus sicuti & aliam designat (de
eorum quippe incredulitate disputat tam
prædicante Christo quam prædicantibus
Apostolis) quæ in pœnam crucifixi Messiz
illis inficta est, non illos actiuè excæcante
Deo, sed illos iustè deserente Deo, proximè
præcedentia apud Davidem verba luculen-
ter docent: *Dederunt in escam meam fel, & insiti
mea pot auerunt me aceto. Fiat mensa eorum, &c.*

Rom. 10. Vtique igitur in loco Dei bonitas ab omni
huius cœcitatis Iudaicæ causa liberatur.
Paul. 21.

Vide nunc ut Paulum ac Prophetas im-
pius Caluinus ad suas execrandas blasphemias
detorqueat. *Hoc (inquit) vult Paulus,*
quantum ad reprobos spectat, principium ruinae ac
damnacionis esse ex eo quod sunt à Deo derelicti. At
aliud Propheta à Paulo citati docuerunt.

Esaias quidem, quod Iudei suos oculos clauserunt,
vt cœci fierent, sicuti Esaïæ verba Mat-
thæus & Paulus proferunt; David quod

Matth. 13. propter crucifixum Christū obscurati sunt oculi
eorum, sublato & denegato gratiæ lumine.
Act. 28. 26.

Princi-

Damna-
tionis
causa su-
prema
Deus non
est.

Principium ergo ruinæ ac damnationis in
ipsorum Iudæorū propria malitia , propter
quam à Deo deserti sunt, non in ipsa primi-
tus Dei derelictione, iuxta Prophetas quos
allegat, Paulus ponit. An Pauli sententia
melius explorari potest, quam ex Scripturis
quas ad eius confirmationem allegat? Quid
ad hanc allegationē Caluinus? Quæ (inquit)
Paulus adducit testimonia, quanquam ex varijs po-
tius Scripturis collecta quam ex uno loco desumpta
sunt (quid hæc exceptio ad rem, quū sint duo
integra testimonia, Esaię vnum, Davidis al-
terum, qui & nominatim citantur?) omnia
tamen videntur aliena esse ab eius proposito, si ex
circumstantijs suis ea propria expendas. Ubique
enim videoas execrationem & indurationem com-
memorari, tanquam Dei flagella quibus admissa ab
impijs flagitia vlciscitur. Paulus autem probare hic
contendit, execrari non eos qui sua malitia iam id
meriti sunt, sed qui ante mundi creationem reproba-
ti sunt à Deo. Hanc sibi hoc loco difficulta-
tem Caluinus proponit. Contra Pauli con-
filiū, à se confictū, apertè pugnare videt
Scripturas à Paulo citatas. An propterea
sententiam mutabit suam, & manifesta ve-
ritati locum dabit? Paulum videt. non de
æterna Iudæorum reprobatione à sola Dei
voluntate profecta, sed de temporali illa Iu-
dæorū reiectione (predicato primū Eu-
geliō) disputare, cuius ipsorum propria per-
tinacia & nequitia ab Esaiā ac Dauidē præ-
dicta,

Scriptura-
rum aper-
tis verbis
Cal. non
cedit.

dicta, vera & vnica causa fuerat? Illud nunc videbimus: Hunc (inquit) nodum ita breuiter solvas, quod origo impietatis, quae non a in se pronocat Deifurorem, est peruersitas naturae a Deo derelictae. Vide, lector, ne te fallat Caluinus. Aliquid hic pietati consolatum dicere videtur; sed mentitur ac fallit. Verum sane est, remota quandam omnis impieratis causam esse peccatum originale, & depravatam ex eo naturam humanam sibi derelictam. Sed propria cuiusque impieratis causa vera, & proxima, est mala cuiusque voluntas; quae non a Deo sed ab ipso impius ortum suum & originem suam accipit. Impie hoc loco ac fraudulenter Caluinus impietatis Iudaicæ, quæ tantum in se Dei prouocauit furorem, originem peruersitatem naturæ tribuit; quando hæc naturæ peruersitas non nisi remotissima & maximè improoria causa huius impietatis fuerit. Imo hæc naturæ peruersitas in Iudeis, in fœdus filiorum Dei mediante circuncisione cooptatis, aut correcta fuit; aut corrigi potuerat; nisi proprio suo vicio obstantes, huiusmodi impietatis fructus postea protulissent, qui ira Dei & derelictionem tantam prouocauerunt. Hæc prima Caluinii impostura est: Quid ex ea deducat, videamus: Quare non abs re Paulus de æternare reprobatione hæc citauit, quæ ex ea prodeunt ut fructus ex arbore, & riuis ex sua scaturagine. Vide ut iterum magis improbe fallat. Ait Paulum de æter-

Caluinii
impostura
retegitur.

de æterna reprobatione hæc citare, quum Apost. in-
tentum
tora disputatio manifestè doceat, eū de va-
sta illa præsentium Iudæorum reiectione, si-
tit.

cut & de præsenti paucorum Iudæorum ac
 innumerorū Gentilium ad fidem vocatio-
 ne, hoc loco & hoc capite agere. *Sic* (inquit)
 in hoc tempore reliquæ (scil. Iudæorum creden-
 tium) secundum electionem gratiæ saluæ factæ sunt.
 Quid ergo? *Quod quærebat Israël, hoc non est conse-
 cutus?* Elefſio quidem (id est, pauci electi) conse-
 cuta est: cæteri verò excæcati sunt, sicut scriptum est,
 &c. Quis nō vider Paulum de præsenti tunc
 temporis Iudæorū ex maxima parte excæca-
 tionē agere, & ad præsentem illius temporis
 excæcationem vaticinia illa prophetica ap-
 plicasse, quæ Caluinus fatetur huiusmodi
 esse, vt excæcationem Iudæorum prædicent
 ex propria eorum impietate ortam, & iusto
 Dei iudicio illis inflictam? Hic ergo semel
 apertè mentitur & fallit. Adhuc iterum in
 eisdem verbis fallit dicens; *hæc Dei flagella, ab* peccata
Eſaia & Davide commemorata, ex æterna Dei re- Iudæorum
probatione prodire, sicut fructus ex arbore, & riuum Deo impu-
scaturigine: quod est dicere, excæcationis & tat Cal.
induratioſis Iudæorum ab illis Prophetis
commemoratae radicem ac fontem esse, non
iam Iudæorum partim malevolentiam &
*pertinaciam, vt Eſaias, partim Messiae cru-
 ciſionem, vt David scripſerunt; sed ipsam*
*æternam Dei reprobationem, quæ ab æter-
 no decreuit & voluit sua sola voluntate eos*
 ita ex-

ita exce^ccare & indurare. Vides ergo, lector,
quod Caluinus nodū non soluit, sed arctius
constringit. Vaticinia prophetica cum suo
figmēto adē conuenire nō docet, vt suum
figmētum illis ex diametro repugnare ma-
nifestē appareat. Vide tamē quēadmodum

Nodum
Inū Cal.
non sol-
uit.

Blasphem-
mia aper-
ta & hor-
reda Cal.

Colp^x
causa in
Deo, pene
causam in
homine,
ponit Cal.

Inst. lib. 2.
cap. 4.
num. 4.

itā propter sua scelera iuslo Dei iudicio puniuntur: sed
si fontem exitij eorum querimus, eō deueniendū erit,
quod à Deo maledisti, nihil omnibus factis, dictis,
consilijs suis quam maledictionem accersere & ac-
cumulare possunt. Imò aeterna reprobatoris ita ab-
condita est causa, ut nihil aliud nobis superst̄, quam
admirari incomprehēsibile Dei consilium, sicuti tan-
dem ex clausula patebit. Est horrenda & aperte
blasphema doctrina. Fontem exitij impiorum
ponit in ipsa Dei maledictione, quæ facit vt
homines impij nihil nisi maledictionem &
impietatem proferant. Ita tamē si causam

proximam iusti Dei iudicij, quoad pœnam,
agnoscat impiorum scelera, ipsorum tamen
scelerum fontem, quoad culpam, ipsius im-
pietatis primam causam ponit in ipso Deo
maledicente quibus vult maledicere, & ad
omnem impietatem impellente quos vult

esse impios. Vnde & alibi sic scribit: Egredi-
tur populus ex Ægypto. Prodeunt obuiam infesti re-
gionis incolæ. Vnde excusat? Moyses certè populo af-
ferebat Dominum fuisse qui corda eorum roborasset:
Prophet a verò, eandē historiam recitans, dicit ipsum
verissime corda eorum, vt odio haberet populum suum.

Iam

lum dicere non possis destitutos Domini consilio impasse. Nam si roborantur & vertuntur, destinato infeluntur ad id ipsum. Adhac, quoties in populi transgressiones vindicare illi placuit, quomodo opus suum in reprobis adimplevit? Ut videas efficaciam agendi penes ipsum fuisse, illos ministerium dum traxit prabuisse. Hæc ille impius. Sic fontem impietatis in Dei maledictione ponit, ut efficiam impiè agendi penes ipsum Deum statuat; ipsos impios ministros tantum & executores esse illius impietatis, quā Deus in illis efficaciter operatur. Sic impios Chananeos non Dei consilio destitutos, sed ab ipso Deo destinato huc inflexos affirmat, ut populum Dei odio haberent. Ita hæc duo loca manifestam & luce meridiana clariorē redundat execrabilē Caluini blasphemiam (quam toties palliare contédit) Deum esse propriè & efficaciter auctorem peccati in impijs: nam & adhuc paulò post ita scribit: Nō recita hic Paulus quæ apud Prophetā habetur, sed tantum sententiā colligit spiritu, amarulū iā esse diuinitus imbuitos, ut vidēdo & audiendo stupidi permaneāt: Ecce, ait impios spiritu amarulē iā diuinus esse imbuitos: id est, ab ipso Deo spiritum amarulentia accepisse. Quo enim diuinitus imbusimus, id haud dubiè à Deo accepimus. Et iterum: Lubetur quidem Propheta obdurare cor populi: sed Paulus ad sonem ipsum penetrat, quod silicet sensus omnes occupet brutus stupor, postquam ubane amentia traditi sunt homines, ut contra veritatem

ritatem

ritatem virulentis stimulis (exempli causa Caluinus) se acuant. Rursum fontem amarulentiae & stuporis in pertinacibus incredulis ponit in Deo, eiusq; æterna reprobatione, de qua hic Paulum agere sustinet. Denique vide quanto studio hanc omnis impietatis primam in Deo causam vrgeat. Stulte autem faciunt, qui, simul ac verbum factum est de propinquis causis, earum prætextu hanc primam, quæ sensum nostrum latet, obtegere tentat: ac si Deus non libere ante Adæ lapsum statuisse de toto humano genere quod visum est, quia damnat viciosum ac prauum eius semen; deinde, quia peculiariter singulis, quam meriti sunt, scelerum mercedem rependit. Vide ut homo planè impius totius impietatis primam causam, tametsi sensum nostrum lateat, in Deo ponat; alias in ipsis impijs propriæ impietatis veras & proprias causas, quas quotidie cernimus, propinquas vocet; quasi alia altior ac remotior esset. Damnationis quidem & supplicij impiorum propinqua causa est cuiusque impietas, altior causa iustum Dei iudicium: sed ipsius impietatis actualis, ipsius amarulentiae cordis, ipsius pertinaciæ, cœcitatis, incredulitatis, (de qua tota hic disputat Caluinus) nulla planè causa actiua aut operatiua Deus est; unica & vera causa actiua & operatiua cuiusq; increduli & pertinacis hominis propria mala voluntas est. Addit adhuc magis aperte magisque impie, Deum ante Adæ lapsum homines libere, & prout ipse

Cal-
aru-
dulis
one,
uique
etatis
m fa-
inquis
ensum
libere
nere
aum
quam
de vt
s pri-
t, in
e int-
quo-
i alia
qui-
cau-
stum
ialis,
acie,
a hic
ctiu-
ausa
per-
s est.
apiè,
pron-
ips

ipsum est, reprobasse, id est, ex libera sua vo-
luntate, absq; futuri lapsus consideratione,
quos voluit, damnationi æterne adiudicaf-
fe. De qua eius horrenda blasphemia cap. 9.

diximus. Hanc suam blasphemiam fucare co-
natur, addens, præsum ac virtuosum semen dam-
nasse, posteaq; singulis scelerum mercedem rependisse.
Atqui si prauium ac virtuosum semen damna-
vit, quod verum est; non ante Adæ lapsu[m]
(ut modò dixerat) videl. à Deo præcogni-
tum & præuisum, sed post Adæ lapsu[m], præ-
uisum dico & præcognitum, statuit de toto
humano genere Deus quod ipsi visum est;
alios ex bonitate & beneplacito suo ad gra-
tiam & gloriam eligens, alios ex iustitia sua
propter damnationis statum, in quo erant,
& quem adhuc deteriorem facturi plerique
erant, iusto iudicio suo æternę damnationi
addicens. Sed hec orthodoxa Caluino do-
ctrina displiceret, & fontem omnis impietatis, pri-
mam causam omnis execrationis ac damnationis,
sciam Dei voluntatem ab æterno, quos voluit, dam-
nare, & in tempore, quos vult, ad impietatis actus
efficaciter impellentem, esse vult, impietate qui-
dem maiori quam dici queat, sed hoc loco
aperta magis & patenti pertinacia quam de
more: dū Pauli verba iuxta prophetica, quæ
Paulus citat, vaticinia intelligenda, à sensu
prophetico (quæ & ipse Cal. recognouit) pe-
nitius diuisa atque abstracta, nefandis &
excratidis suis blasphemij cogit subseruire.

Zzz 19. Dicis

Caluini
fucus ab
tergitur.

19. *Dicis ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar.*
 20. *Bene propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas. Noli alium sapere, sed time.*
 21. *Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat.*

Ceritu-
do gratia
& fides
Calvin.

Quod tam serio, tam acriter, tam multis verbis (ut totus inspectus locus docebit) Gentes ad fidem conuersas Apostolus monet, hortatur, docet, ne ad Christi fidem veritatisque agnitionem misericordissima Dei gratia (Euangelica mediante predicatione) perduicti, perfidis interim Iudeis in sua incredulitate relictis, inde efferantur aut insolecant, aut sibi placeant, tanquam de salute adepta securi, & extra omne amittendae salutis discrimen positi ac constituti, sed potius timeant; & hoc ipsum timeant, ne a salute excidant; ne propter incredulitatem frangantur, & illi in oiliuam inferti; (Deo illis non magis parcente, quam Iudeis pepercerau) sicut propter incredulitatem Iudei, qui ipsi oiliu erat, ac naturales rami, excisi fuerant: hoc sane totum ad commentarium Calvinianum fidem, quam est diuinæ benevolentie nunquam amittenda certa persuasio, & ad ipsam electorum fidem indeleibilem (quam conformiter finxit Calvinus) denique ad totam illam certitudinem gratiae ac salutis, quam veluti propriâ Christianismi notam omnes hodie haeretici ar-

etissimè

etissimè complexi sunt, penitus euertēdam,
& certissimè refutandam, manifestè & in-
uictè valer. Vbi enim homini iam creden-
tiac fide stanti timor adhuc futuri casus su-
perest, ibi nec persuasio illa commentitia,
nec indelebilis fides, nec certitudo præ-
sumpta ullum locum habere potest: quando
nihil magis securitati aduersatur quam ti-
mor, nihil certius salutis certitudinem tollit
quam facile possibilis à salute lapsus: nec de-
nique indeleibile dici possit, cuius delenda
& amittenda certum periculum imminet.

Vidit hoc totum Caluinus, & omnibus
ingenij viribus doctrinam Apostolicam
obscurare, deprauare, penitusque euertere
contendit. In Gentium, inquit, persona profane
Apostolus quicquid ille prætendere pro se poterant.
Hoc primum falsum est. Non quicquid
prætendere Gentes poterant, sed quod ve-
rissimiliter prætexturi erant, vel forte iam
eos prætendisse Apostolus aduerrerat, hoc
in eorum hīc persona Apostolus profert. Id
autem tale erat (ait Caluinus) quod adē inflare
illis non deberet, ut potius humilitatis præberet
materiam. Verum sane istud est, si illud qua-
le & quantum Dei beneficium esset, recte
intelligerent, & attentè aduenterent: quod
ut Gentes facerent, beneficij magnitudinē
multis hacten° verbis tractauit Apostolus,
& nunc pertractat magis. Sed quomodo
hoc totum intelligat Caluinus, videamus.

Z z 3 Nam

Nam (inquit) ex sectio Iudeorum si ob incredulitatem facta est, Gentium vero inscio per fidem; quid refutat, nisi ut Dei gratiam recognoscendo, inde ad modestiam ac submissionem formentur? Verum quidem & istud. Sed Paulus non ex principio & radice fidei ad submissionem Gentes hortatur hoc loco, sed ex natura fidei quatenus amitti potest (sicut Iudei eam amiserunt) ad timorem & tremorem Gentes hoc loco hortatur. Quia in re fallit lectorem Caluinus. Sed cætera videamus: Siquidem istud ex fidei natura consequitur, & proprium illi inest, ut deiectionem nostri generet ac timorem. Est hoc non soli fidei sed omnibus Dei donis ac beneficijs commune, ut nostri deiectionem (quatenus Dei dona sunt) & timorem (quatenus à gratuito perseverantia dono eorum in nobis conseruatio pender) in nobis generent. Idecirco Paulus quum dixisset Philip. 2. Cum metu & tremore salutem vestram operamini; subiecit, veluti huius timoris iustam causam, Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere. Non est igitur hoc fidei proprium, ut singit Caluinus; sed omnibus bonis operibus commune. Imò fidei Caluiniana, ut timorem generet (quicquid sit de animi deiectione) prorsus repugnat quum illa sit certa & indubitate salutis persuasio, timor autem aliquam dubitationem coniunctam habeat. Sed quid? An disputationi Paulinae conceder Caluinus? An patietur

Impositura
Caluini
retegitur.

tetur Christianorum hominum fidem cum timore esse coniunctam, cum timore (inquam) non perseuerandi? quia à fide possunt excidere; nec omnis qui fidei donum accepit, perseuerantia quoque donum accipit, quod vel hic maximè locus docet? An hoc iuxta perspicuam Apostoli doctrinam admetteret Caluinus? Nequaquam. Suā habet effugia, quibus honeste reluctari videatur. Sed (inquit) timorem intellige qui cū fidē securitate minime pugnet. Atqui talem timorem quomodo possum intelligere, quando Apostolus eum explicans & exponens addit, ne forte nec tibi parcat? Quid est hoc aliud dicere, quām, Time ne à fide tua per incredulitatem excidas; & ubi excideris, à Deo reproberis, & penitus excindaris, sicuti Iudei propter suam incredulitatē excisi sunt?

Attende tibi Lector. Iubette Caluinus Apostoli verbis non credere, sed suis. Iubet te timore intelligere non qualem Apostolus docet, qui securitatem fidei semper cōseruanda apertissimè tollit; sed timorem intelligere qui cum fidē securitate non pugnet. Nunc etiam attende quomodo id probare conetur quod suadet. Non enim (inquit) vult Paulus ut vacillet fides nostra, aut aliqua dubitatione alternet: tantū abest ut cōsternari nos aut trepidare velit. Fallere nos vult in æquiuoco Caluinus. Non vult sanè Paulus ut fides nostra vacillet circa aliquid proprium suum

Z 2 4

obie-

Cal.iuber
suis verbis
credere,
nō Pauli

obiectum , vel ut aliqua dubitatione alternet circa id quod credere debet . Sed securitas salutis particularis , quam singit Caluinus , fidei obiectum non est , quia nullo Dei verbo reuelata est . Deinde , non vult ipsam fidem in nobis vacillare , sed vult nos stantes timere ne ea excidamus . Iubet timerē non circa ipsam fidem quam tenemus , ut de illis , quæ fides docet , dubitemus ; sed de conseruatione fidei , ne ea tandem excidamus , vt adhuc paulo post expressius docet , sicut mox videbitur . Talis igitur timor cum securitate conseruandæ salutis prorsus pugnat . At alium timorem hic significari , alia adhuc arte suadere Caluinus vult . Qualis ergo , inquit , erit iste timor ? Nemirum ut in duarū rerū consideratione versari nos iubet Dominus , ita aplice in inde affectionem generari necesse est . Vnde enim misera naturæ nostræ considerationem à nobis perpetuo reputari . Illa nihil quām horrorem , tedium , anxietatem , desperationem parere potest : atque ita sane expedit prosterni nos penitus ac conceri , quod tandem ad ipsum ingeni scamus . Ceterum nihil obest horror ille à nostri recognitione conceptus , quin animi nostri , eius bonitate freui , placide residant : nihil obstat tedium illud , quod minus plena in ipso consolatione fruamur . Itaque hunc , de quo loquitur , timorem non nisi fastuoso contempnui tanquam antidotum opponit : quia ut quisque sibi plus aequo arrogat , nimis securus est , & tandem contra alios imolescit : ergo eatenus timendum est ne cor nostrum superbiq;

superbia inflatum se attollat. Aduerte, Lector, tam prolixæ fabulæ (de quâ mox plura) cōclusionem, quod disputationem Apostoli-
cam adhuc non attingit. Nam Apostolus ^{Timorema}
iubet quidem eos, qui iam fide stant, non alii ^{taluis a-}
sapere; non sibi ex fide, quam habent, place-
re, non ex ea inflari; denique ne cor superbia ^{mittendz}
^{docet} ^{Paulus.} inflatum se attollat; sed ideo hoc totum iu-
bet, ne per talem superbiam & securitatem
ab ipsa fide, quam habent, excidant. Hic
est propriè timor quem Apostolus docet.
Timere iubet ne superbiendo contra alios à
Deo derelictos, ipsi quoque à Deo deteren-
di à fide excidant. Quid ad huius excisionis
timorem à fide Caluinus hoc loco? Dissi-
mulare tam apertam Apostoli disputatio-
nem non potuit. Ait igitur, & aduersus se ip-
sum excipit: Sed videtur Apostolus salutis dubi-
tationem iniçere, dum cauendum admonet ne illis
quoque non parcatur. Prorsus talem dubita-
tionem iniçit, talem timorem docet Apo-
stolus. Respondeo (inquit) cum hac exhortatio ad
carnem domandam pertineat, quæ semper in filiis
Dei in sole sit, fidei certitudini nihil derogare. Vi-
des iam, Lector, quorū fabulam illam
suam de dupli consideratione, hinc naturæ nostræ,
illinc bonitatis diuinæ, antea texuerit. Sanè ut
per hanc rimam euadat, documentum hoc
Apostoli, Time ne & tibi non parcat, ad solam ^{Timor ad}
carnem domandam pertinere, non ad ali-
quod fidei amittendæ periculum. Sed hic ^{fidei amit-}
^{tendæ pe-}
^{riculum}
^{perilnet.}

Zz s quarto

quero à Caluino, an filij Dei, qui iam fide
stant, carnem domare debeant. vt ab hoc
periculo immunes sint, an non debeat? Item,
an carnem domare sit res necessaria, vt in si-
de stent filij Dei, vel non necessaria? Si non
debent carnem domare filij Dei, vt ab hoc
periculo immunes sint; nec ad fidei perseve-
rantiam (vt in fide stent filij Dei). necessariū
est carnem domare; quorsum illud Aposto-
lus dixit: quorsum hortatus est? Facile enim
respondeatur: Ego fide sto. Siue altum sa-
piam, siue non sapiā; siue carnem domauero;
siue nō domauero; excidere à fide aut salute
nō possum. Ita tua exhortatio inaneturcula-
mentum est. At si debet carnē domare filij
Dei, vt in fide stantes in fide perseverent, &
ne à fide excidant; itē si Apostoli exhortatio
ad carnē domandam sic pertinet, vt, si verē
caro non domatur, futurū sit quod à fide ex-
cidā, & per incredulitatē excidēti nō parcat
Deus; iam habemus (erīa stante Caluini effu-
gio) contra folā Caluini fidē saluantem, con-
tra fidem eius indelebilē, contra firmam eius
& infallibilem diuinabenevolentię persua-
sionē, contra certitudinem gratiæ, & salu-
tis securitatem, inuictum ab Apostolo argu-
mentum. Vbi enim tam certa conditio edo-
mande carnis apponitur (quæ vna res multa
in se complectitur ex parte nostra ad salu-
tis nostræ certitudinem præstanda) profecto
nulla salutis ex sola fide securitas, nulla cer-
titudo

titudo qualis hodie conficta est, consistere potest. Atqui Caluini sententia est, carnem hanc edomari à nemine posse. Dixit enim dieris verbis, de carne edomanda loquens, *Quo semper etiā in filijs Dei insolescit.* Ita Caluini responsio, est sententiae Apostolicæ mera delusio. Cæterum impia & execranda doctrina est, carnem à nemine domari posse, aut carnem etiam in filijs Dei insolescere, & contra Apostolicæ doctrinæ in hac ipsa epistola crebra & luculenta testimonia: *Qui in carne sunt, Deo Rom. 8. placere non possunt: Si secundum carnem vixeritis, 8. 13.* moriemini: Peccatum vobis non dominabitur: *Lex Rō. 6. 14.* Spiritus vita liberauit me à lege peccati & mortis: *Nihil damnationis iūs qui nō secundum carnem ambulant. I mō, ait Caluinus, saluari possunt, & filii Dei sunt, qui secundum carnem ambulant, & in quibus caro semper insolescit.* Quare tota prior eius fabula falsa ac perniciosa est. Regeneratos quippe in Christo non iuber Dominus miseram naturæ sua conditionem perpetuò reputare, sed spiritualem naturæ sua reformationem perpetuò cogitare. *Hac quidem 1. Cor. fuiſtis, sed abluti eſtis, ſacrificati eſtis, iuſtificati eſtis 6. 11.* in nomine Domini nostri Iesu Christi, in Spiritu S. Ve^a *Rōm 6. 6.* tus homo noſter ſimil crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati, ut vtrā non feruimus peccato. *Noua Gal. 6. 15.* creatura ſumus in Christo. Liberati à peccato, feruū *Rōm. 6. 22.* facti ſumus iuſtitiae. Postquam Filius Dei liberauit nos, verēliberi facti ſumus: certè à peccato, quod qui facit, feruus eius eſt; certè à carnis dominio, cui

Rom. 2. 6. cui qui seruit, in morte est. Nam prudentia carnis mors, & inimica Deo. Impius Caluinus cum tota sua secta totam hanc liberationem à Filio Dei factam, totam hanc nouitatem spiritus, totam in Christo regenerationem impiè tollit. Apostoli igitur exhortatio timorem docet, non solum qui fastuoso contemptui quasi amidotus opponatur (est quippe talis cōtempnus eorum qui ad impietatis profundum delapsi sunt, iuxta illud, *Impius, quoniam profundum venerit, contemnit*) sed etiam qui ipsis filijs Dei adhuc *in fidē flantibus, & facta carnis itudinē mortificantibus*, salubre Philipp. 2. documentum sit, ut cum timore & tremore sa-
1. Petr. 4. lutem suam operentur, ut satagant per bona opera vocationem suam & electionem certam facere. Ha-
cētens igitur nihil quam propterē contra Apostolum, impiè contra Christianam pietatiem, reluctatus Caluinus est.

Aliud adhuc effugium commentus est: hac enim Pauli disputatione valde se coarctatum sensit. Principē vero (inquit) notandum ac memorie repetendum est, quod nuper dixi, Pauli sermonem non tam ad singulos homines quam ad totum Gentium corpus dirigī; in quo multi esse pote-
rant frustra inflari, fidem profientes magis quam habentes. Horum causa Paulus excisionem Gentibus non abs reminatur, ut postea iterū videbimus. Nempe in proxima ferè sententia, quam nunc propterea expendemus, & huic secun-
do Caluini effugio occurremus.

23. Vide

11. Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei : in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem ; in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate : alioquin & tu excidēris.

Cofirmat Apostolus quod prius dixe-
Citat, Noli alium sapere, sed time ne & non
tibi parcat : pauloqué apertius docet cur me-
ritò hoc timeri debeat, etiam ab ijs qui iam
infide stat. In Iudæis reprobatis apparuit Dei
seueritas, id est, iustum iudicium : in te Gé-
tili ad fidem vocato apparet Dei bonitas,
xp̄s̄is, clemētia, lenitas, benignitas: sed si
apparuit, ut in hac Dei bonitate & clemētia,
id est, in hoc statu gratiæ, ad quē Dei bonitas
te euexit, permanere debeas. Alioqui, si in
eo statu non permanseris, si eius gratiam ab-
ieceris, aut in vacuum acceperis, tu quoque
per Dei seueritatem & iustum iudicium ex-
cidēris. Confirmat h̄ic igitur Apostolus iu-
stum illum timorem, quem in præcedenti-
bus verbis incusit: docetque tum circa quid
hic timor versetur, nempe circa status gra-
tiæ perseverantiam; tum propter quid hic
timor suadeatur, nempe ne forte non perse-
verans in Dei bonitate & in statu gratiæ, ad
quem Deus euexit, ab eodem statu excidat.
Sic contra certitudinem Calvinianam, &
vnicam electorum fidem indelebilem, for-
tius & expressius hic locus facit.

Nunc ad eum eludendum ut totis ingenij
neruis

Certitu-
do gratiæ
cuerit.

neruis intendit Caluinus videamus. Primum
ipsius loci breuem & magna ex parte saluta-
rem explicationem ponit, vt hoc melle pro-
pinato , suum postea vénenum incauto le-
ctori oportuniū instillet. Hęc (inquit) verba
perinde valent, ac si diceret : Si illorum calamitatis
insultas, cogita primum quid fueris. Eadem enim
Dei severitas tibi imminebat, nisi gratuita eius leni-
tate ereptus essem. Deinde reputa quid nunc etiam
sis : non enim aliter tibi salus confabit, quām si Dei
misericordiam cum humilitate recognoscas. Quid si
tui oblitus insolenter exultes, manet te eadem, in quā
prolapsi sunt, ruina. Non enim satis est, Dei gra-
tiam semel fuisse amplexum , nisi perpetuo vite te-

Perseuerā
tiz & gra-
tz obediē-
tię neces-
siatē do-
cere vide-
tur Calui-
nus.

nore eius vocationem prosequaris. De perseuerantia
enim semper cogitandum est ijs qui fuerint à Domino
illuminati. Nam in bonitate Dei minimè permanent,
qui postquam aliquantum temporis responderint Dę
vocationi, tandem regnum cęlorum fastidire inci-
piunt, sicque sua ingratitudine merentur iterum ex-
cacci. Tota hęc oratio paucis exceptis (vt
parem Dei severitatem Gentibus impendisse
ac Iudæis, quum Iudæorum incredulitas &
pertinacia (maximè qui Christum audie-
runt & viderunt) multò fuerit Gentilium
ignorantię grauior, item quod de insolenti
exultatione iterum narrat, quasi illa ruinę
futurę sola esset causa , bona ac salutaris vi-
detur, & alijs Caluini placitis euertendis
(saltē ut verba sonant) apprimē idoneal

Si enim de perseuerantia semper cogitandum ijs

qui fuerūt à Domino illuminati; si sua ingratitudine homines merentur iterum excacari; profectò sola fides semel accepta saluae non potest; & ad salutis certitudinem grata mādatorum Dei obseruatio, grata dilectio, grata obedientia necessaria est. Hoc, inquam, Caluiniverba sonant. Nam alium ille sensum tacitè coquit, quem Beza hoc loco more suo audaciùs expressit. Secta quippe Caluiniana magis inualesce[n]te, audaciùs & liberius loqui Beza voluit. Ait igitur Beza: Ita nos de nostra salute securos esse vult Dominus, ut tamen de remissa fide dies ac noctes laboremus. Perseuerantia igitur quam Caluinus hīc intelligit, non nisi fidei perseuerantia videtur: ingratitudo & fastidium regni cælorum, de quo loquitur, nihil aliud est, quam fiducia remissa; nec satis audacter ac confidenter salutem sibi polliceri, sed animo ingrato ac fastidioso oblatam gratuitam salutem velut fastidire. Hæc si Caluiniana hoc loco perseuerantia & ingratitudo est, suis quidem placitis conformiter scripsit, sed egregium impostorē egit, sub verbis Catholicis (quod omnes solent hæretici) sensum hæreticum porrigens.

Sed repetit nunc secundā huius difficultatis solutionem ad priorem sententiam datam, eiisque tenaciùs inhæret. Porro (inquit) non seorsim compellat unumquemque priorum (vñ
anè diximus) sed Gentes cum Iudeis simul comparat.

parat. Et iterum paulò pòst: Tenenda est quam adduxi solutio, Paulum hic non de speciali cuiusquam electione differere, sed opponere Gentibus Iudeos: ideoque his verbis non tam electos alloqui, quam eos qui falso gloriabantur se Iudeorum loca occupasse. Imò ad Gentiles simul verba facit, & totum corpus in commune appellat, in quo multi erant titulotenus duntaxat fideles & Christi membra. Sed tota Caluini euasio, de qua & Beza mulium hoc loco gloriatur, affirmans ideo ad hunc locum, veluti ad scopulam, nonnullos fæde naufragium fecisse, quia Caluini datum solutionem non rectè attenderant; ex ipsis Apostoli verbis perspicue refutatur. Docent quippe Apostoli verba, sic eum ad Gentes in commune sermonem dirigere, ut tamē ipsos non fideles, fidem profitentes quam habentes, aut falso

Paulus ve
re fidelib.
ruinā mi
natur nisi
perseue
rent.

gloriantes de sua in fidem vocatione, aut deinde titulo tenus duntaxat fideles, ut Caluinus ineptissimè garrit, sed ipsos verè pios ac fideles alloquatur. Ait enim: Tu fide stas.

Non stat auctem fide fidelis Christianus; quia fidem, qua stet, non habet, sed simulat. Rursum ait: Dices: Fracti sunt rami ve ego inserar. Bene. Si, qui hoc dixit, falso gloriaretur se Iudeorum locum occupasse; non respondifser Apostolus. Bene: hoc est, verè dicis; verum est, & illos propter incredulitatem esse fractos, & te ex fide stare; sed contrà dixisset, Malè loqueris, quia vt cūque illi fracti sunt, tu tamen adhuc insertus non es, sed videris tan-

736q

siūm de numero eorū esse qui inferūtur; tu
fide non stas, quia, quam profiteris, non ha-
bes. Apostoli ergo responsio, confirmansil-
lum, qui quòd insertus esset in oliuā gloria-
tur, bene & verè hoc dixisse, ac fide stetisse,
manifestè conuincit, non ad hypocritas sed
ad veros pios ac fideles hæc Apostoli verba
pertinere: *Si permanseris in bonitate, alioquin &*
tu excederis. Tertiò, hoc ipsum verbum, *Si*
permanferis in bonitate, idem non minus lucu-
lenter conuincit Permanere in bonitate Dei
hoc loco, est (ipso Beza interprete) in ea con-
ditione manere, ad quam Deus te euerxit. Cui ergo
ista dicuntur, iam fuit de facto euestus ad
conditionem & statum filiorum Dei. Non
fuit hypocrita, non fuit de numero eorum
qui fidē profitebantur quam non habebant,
non fuit titulo tenus dumtaxat fidelis, non
falso gloriabatur Iudeorum locum se occu-
passe. Sic ipsa Apostoli verba non semel, sed
sapientius, gloriosum hunc Caluini Achillem,
toties ab ipso repetitum & inculcatum, li-
quidissimè prosternunt.

Videamus nunc cætera. *Quia* (inquit) de
singulis electis non disputat, sed de toto corpore, ad-
ditur conditio, *Si in lenitate permanescerint Lenitate*
vertit quam noster interpres bonitatem.
Nempe de Dei seu bonitate, seu lenitate,
seu, ut Beza vertit, benignitate, Paulus loqui-
tur. In ea permanet, qui in ea conditione, ad Paulus sim
gulos al-
quam Dei bonitas, lenitas, benignitas cum loquitur.

Aaa euerxit,

euxit, manet. Ineptè ei dicitur, si permanseris in conditione, qui eam conditionem nequam est adeptus. Iuxta Caluinum autem conditionem filij Dei nemo adipiscitur nisi electus. Unicam enim statuit electorum fidem, qua sola sunt filii Dei. Ergo iuxta Caluinum ipsos electos necessario Paulus alloquitur; & quia nulla est ratio cur magis hos quam illos alloquatur, alloquendo electos in genere, singulos alloquitur.

Pergit Caluinus: Fateor quidē, simul ac Dei bonitate quispiam abutitur, dignum esse qui priuetur oblata gratia: sed impropre de aliquo piorum hoc specialiter dictum fore, Deum eius misertum esse, quum eum elegit, si modò in misericordia permaneat. Respondeo: Qui Dei bonitate, de qua hic Paulus disputat, abutitur, non solum oblata sed & accepta gratia ut priuetur dignus est. Dicit enim ei Paulus, Si permanseris in bonitate. Iam ergo in illa erat. Rursum, Deus eius, quem elegit ad primam gratiam, verè insertus est & simpliciter, ei tamen sic electo non impropre sed propriissimè & verissimè dicitur, Si permanseris in misericordia. Apostolis verè electis ad primā gratiā, imo etiā & ad gloriā, propriè & verè dixi: Christus: Si praecepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea. Et iterum: Qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Hoc de illis dicitur, qui iam cœperunt esse filii Dei. Perseuerare enim non potest, nisi qui cœpit. Sic & Apostolus:

Ioan. 15. Mat. 10.
22.

folus: Participe: sum us Christi, si tamen initium Hebr. 2.
substantie eius usque ad finem sum in retineamus.
Sed probare vult Caluinus totum hoc de
electis impropriè dici. Attendamus. Nam
(inquit) fidei perseverantia, que effectum gratia
Dei in nobis completum, ex electione ipsa manat. Re-
spondeo: manat ex electione ad gloriam,
ad quam sine perseverantia non venitur;
sed non manat ex electione ad primam vo-
cationem & gratiam, de qua hic Paulus dis-
putat. *Mulierem vocari, scil. ad primam gra-* Matth. 20
tiam; sed pauci electi, nempe ad gloriam, de
qua ibi Christus disputat. Agnoscit tandem
Caluinus, etiam ad ipsos electos hæc Pauli
verba pertinere posse. *Tamen si (inquit) electis*
venire hoc non potest ut excidant, opus tamen ha-
bent tali exhortatione ad edomandi carnis superbia;
quæcum est reuera contra iā eorum saluti, sic meritum
damnationis formidine terrori debet. Quatenus er-
go illuminati sunt fide Christiani, audiunt ad certitudinem suam, sine paenitentia esse dona Dei; quare-
nus vero carnem circumferunt, que lascivit contra
Dei gratiam, hac voce ad humilitatem erudiuntur,
Cave ne excidaris. Ceterum tenenda est, &c. ut su-
p̄ta. Hic repetit Caluinus quæ de carne edo-^{Supra pag}
mādā in precedenti contextu dixerat, quam
iterum in ipsis acti filijs Dei (tales enim
perpetuò sunt Caluni electi) lasciare vult
contra gratiam Dei: quam epicuream im-
pietatem in eodem contextu iugulauimus.
Electi autem opus habent exhortatione

Aaaa ita.

Electi cui iita, *Cave ne excidaris*, non solum ad edoman-
necessariò dam carnem, quæ iam per Dei gratiam in-
ne excidā tur admo illis ita edomita est, vt non regnet amplius
nendi.

peccatum in eorum mortali corpore; sed
multis etiam alijs de causis. Primum, vt in
ipsa carnis & peccari victoria perseverent:
tum quia nemo, an de numero electorum
sit, in hac vita cognoscit; tandem, quia vt
hoc cognoscat, pariter tamen necessariò in-
telligat oportet, se non nisi per talia media
electum ad gloriam esse; quæ propterea
media necessariò illi teneda sunt. Sic Christus
suis Apostolos in ultima concione post
ultimam cœnam habita, qui iam carnē do-
mauerant, & se à Christo electos cognosce-
bant, hortatur plurimis verbis Christus vt
maneant in dilectione eius. Qui autem illuminati
sunt fide Christiani, non audiunt ad ali-
quam suam certitudinem, in sensu Caluini,
illa verba, *Sine pœnitentia esse dona Dei* (quæ
quantum valeant, paulò post dicemus) nec
illa voce, *Cave ne excidaris*, ad solam humili-
tatem erudiuntur, sed ad studiosam man-
datorum Dei obseruationem, ad boni ope-
ris perseverantiam, ad permanendum in sta-
tu & conditione ad quam Dei benignitate
euecti sunt, saluberrimè instigantur. Ne-
quicquam ergo hactenus, tamersi operose
ac studiosè, contra apertam Apostoli dis-
putationem reluctatus Caluinus est.

Ioan. 15.

Subiungit tandem, vt nihil intactum re-
Inquit,

linquat, distinctionem quādam eorū qui Christo inseruntur, ut magis lectoris impenititia abutatur: de qua etiam distinctione hoc eodem loco Beza cum magna commendatione lectorē admonet. Sed ea quam futilis ac mērē commentitia sit, paucis docebimus. *Quod sī (inquit) de singulis hominibus queritur, qualiter ex insitione excidi quis possit; & qualiter post excisionem rursus inseri, propone tibi formam insitionis triplicem, ex fissionis duplīcēm.* Inseruntur enim fidelium liberi, quibus promissio ex pacto cum patribus initio debetur. Hęc prima insitio prorsus fallax & commentitia est, & diuinę Scripturę contradicit, quę omnes per baptismum Christo inseri docet: *Quotquot Gal. 3. baptizati es sis, Christum induisti.* Hanc com-
mentitiam insitionē, in capite Caluini na-
tam, in Antidotis nostris Euangelicis refu-
tata reliquimus. Iam ad secundam transit:
Inseruntur qui semen Euangelij in se quidem con-
cipiunt, sed, quodd̄ radicem non ducit, vel antē suffo-
catur quam ad frugem perueniat. Hęc secun-
da insitio nulla adhuc est, non quia semen
Euangelij fructus non protulit, sed quia se-
men illud radicem non habuit, quia semen
illud animo quidem conceptum, sed pleno
mentis assensu veraque cordis conuersione
receptum non fuit. Vbi verbum Dei radice
caret, nec corde creditur per fidem, nec vo-
luntas renouatur per charitatem. Christus Ephes.
autem habitat per fidem in cordibus nostris, in cha-
3. 17.

Aaa 3 ritate

Insitio triplex Cal.
refellitur.

In Matth.
cap. 28.
ver. 20.

ritate radicatis & fundatis . Videamus nunc tertiam Caluini infitionem . Terro loco inseruntur electi , qui scilicet immutabili Dei proposito illuminantur in vitam aeternam . Atqui & haec tertia infitio commentitia quoque est , quatenus ad solos illos restringitur qui ad gloriam illuminantur . Docet nos Scriptura , innumeros verè inseri , semen Euangelij non concipere tantum , sed & recipere ,

Christo
inseruntur
etiam nō
slegi.

in quibus & radicem dicit , & fructum ad tempus profert , qui ramen postea voluntatibus vici non perseverant . Hos tertio loco posuit Christus in parabola seminis Euangelici : ubi verbum dicitur accidisse inter spinas , &c. Hic enim verbum Dei audit (ait Matthæus) id est , diligenter audiens credit , (hoc enim saepe est apud Matthæum , audire) sed sollicitudo huius seculi & fallacia diuinarum suffocat verbum . Non suffocatur autem , nisi quod accepta radice iam aliquantulum crevit . Tales etiam sunt palmites Christo quidem insiti , sed non manentes

In Antid.
Euang. ad
Ioan. 15.

in vite , ut latius ibi contra Calvinum disserimus . Denique quantum ad ipsam infitionem primam , eiusque veritatem , non minus inseruntur Christo reprobi baptizati quam electi baptizati : non minus iustificantur in Christo postea relapsi , quam iustificantur in Christo in fine perseveranti : quod iuxta diuinatas Scripturas aperiè docet S. Augustinus . Ex duobus (inquit) p̄s cur huic donetur per-

securau-

De bono
perseuer.
Cap. 8.

seuerantia vsque in finem, illi non donetur, inscrutabila sunt iudicia Dei. Illud tamen fidelibus debet esse certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Nam si fuissent ex nobis, ait unus prælestina-
torum, mansissent utique nobiscum. Quid est, qua-
so, Non erant ex nobis? &c. Nónne utriusque à Deo Reprobi-
ciati, utriusque ex Adam nati, utriusque de terra facti
iustifican-
tur ad
tum? Nónne postremò utriusque vocati fuerant, & tempus.
vocantem sequuntur, utriusque ex impijs iustificati, &
per lauacrum regenerationis utriusque renouari? Sed
si audiret ille qui sciebat procul dubio quod dicebat,
respondere posset & dicere, Vera sunt hæc. Secun-
dum hæc omnia ex nobis erant: veruntamen secun-
dum altam quandam discretionem non erant ex no-
bis. Nam si fuissent ex nobis, mansissent utique no-
biscum. Vides fuisse & vocatos & iustificatos,
qui tamen non erant prædestinati. Imò sic
iustificati erant non permanensi in iustitia,
ut veram iustitiam, non simulatam, tenuer-
int. Quod ex eisdem Ioannis verbis idem
Doctor alio in loco probat: Cūm filij Dei dicūt De cor-
deis qui perseuerantiam non habuerunt, Ex nobis
rept. &
exierunt, sed non erant ex nobis; & addunt, Quod
si fuissent ex nobis, permanessent utique nobiscum:
quid aliud dicunt, nisi, Non erant filii, etiam quando
erant in nomine & professione filiorum, non quia
iustitiam simulauerunt, sed quia in eum non perman-
serunt. Neque enim ait, Nam si fuissent ex nobis,
veram non sicut am iustitiam tenuerint utique nobis-
cum; sed, Si fuissent (inquit) ex nobis, permanes-
sent utique nobiscum. In bono illos volebat procul-

Aaa 4. dubio

dubio permanere. Erant itaque in bono: sed quia in eo non permanerunt, non erant, inquit, ex nobis, etiam quando erant nobis scum; hoc est, non erant ex numero filiorum, etiam quando erant in fide filiorum: quoniam qui vere filii sunt, praeclii & predestinati sunt conformes imaginis filii eius, & secundum propositum vocari sunt & electi sunt. Hæc iterum

Reprobi
sunt ad te
per filij
Dei.

Augustinus, docens ex illo Ioannis loco multos reprobos qui non perseverant usque in finem, tuisse tamen ad tempus non vocatos tantum, sed & iustificatos, idque iustitia vera, non simulata. At, inquit, negat Augustinus tales esse filios Dei, ut cum que ita à nobis vocentur ac vocandi sint. Non erant (inquit) ex numero filiorum, quando erant in fide filiorum, quod hoc ipso capite aliquoties repetit. Cæterum ne ista Caluinum iuuare posse videantur, obseruandum, Augustinum huiusmodi ad tempus iustificatos, sed in iustitia non permanentes, negare quidem esse verè filios Dei, sicut Christus in Euangeliō vocat verè discipulos suos, qui permanent in doctrina eius; Si manseritis in verbo meo, verè discipuli mei eritis, id est, perfecti & consummati discipuli: finis enim coronat opus; &

Ioan. 15.
Mat. 10.

qui perseveraverit, hic saluus est. Idem tamen Augustinus eodem in libro paulò superius, huiusmodi non permanentes in iustitia filios Dei esse disertissime docet. Mirandū (inquit) est, mulumque mirandum, quod filii suis Deus quibusdam, quos regenerauit in Christo, quibus fidem,

De cor-
rept. &
grat. c. 8.

spem,

sem, dilectionem dedit, non dat perseverantiam: amphijs alienis sceleris tanta dimittat, atque imponit gratia sua faciat filios suos. Vocat filios Dei quibus non datur perseverantia, id est, qui non sunt electi: sed negat postea esse veri filios Dei, id est, vero hæredes vitæ æternæ, & in Dei præscientia tales. Sic Paulus Galatas, baptizatos alloquens, ait: *Omnes filii Dei estis per fidem.* Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induitis. Sed inter filios Dei per fidem, alij sunt alijs Dei coniunctiores, seu membra magis Christo coniuncta; ut docet distinguit Thomas VValdensis noster. Denique excidere posse, ac defactio saepius ad tempus excidere à statu filiorum Dei ipsos electos, (quod non nisi simularis fidelibus accidere posse vult Caluinus, quia sine pœnitentia dona Deisunt,) paulò post ex eodem Augustino iuxta diuinæ Scripturas docebimus.

Nunc, ut hæc triplicem institutionem commentitiam praesenti instituto accommodet Caluinus, videamus. Primi (inquit) exciduntur, ubi promissionem patribus datum respunnt, vel alias sua ingratitudine eam non suscipiunt. De parvulis loquitur, qui ex sola promissione diuina, quatenus de semine filiorum sunt, inseruntur. Quod contra Caluinum plurimum valet. Nam aut isti parvuli, qui postea patribus datum respunnt, aut verè non fue-

Aaa 5 runt

runt insiti promissionis beneficio; & sic mem-
rum nugamentum est, quod ex sola promissio-
ne patribus data, vel ex pacto cum patribus
inito, fidelium liberi inseruntur: (illa quippe pro-
missio & illud pactum diuinum, si diuinum
est, ideoque firmissimum, prorsus generale
est, & ad omnes fidelium liberos extendi-
tur) aut fuerunt verè insiti; & sic excidere
possunt qui verè semel insiri erāt: vnde hoc
primum genus confunditur cum secundo
genere, & singulare Caluini axioma euer-
titur, de vnica electorū fide indelebili; quo
etiam affirmat, eos qui semel filij Dei sunt,
aut fuerunt, immutabiliter tales perma-
nere Secundis inquit) quum semen exarescit &
corrumperit, similiter exciduntur. Cuius malī pe-
culum quum omnibus immineat, quantum attinet
ad suam naturam; fatendum est, hanc admonis-
tationem, qua P̄aulus vtitur, ad fideles aliquo modo per-
tinere, ne sibi in carnis torpore indulgeant. Sed ad
presentem locum sufficere nobis debet, eandem, quam
in Iudeos vindictam Deus exercuerat, Gentibus de-
nunciari, si fuerint similes. Hæc est tota Calui-
ni resolutio. Cur de tertijs, id est, propriis
electis, nihil loquitur? Quia (inquit) omnibus
idem periculum imminet, quantum attinet ad suam
naturam. Vide ergo. Si omnibus tam electis
quam non electis, sed ad tempus credenti-
bus, hoc periculum excisionis imminet, &
parvulis quoq; (quos in primo ordine col-
locavit) idem periculum immineat (excisio-
nuntur)

Caluini
operosa
distinctio
fatigis &
inanis.

duntur enim rbi promissionem patribus datam
respunt) quis non videt vanam, futilem, ina-
nem, ac planè (ad hunc locum quod atti-
net) super uacaneam suisse hanc triplicis in-
finitionis distinctionem, ut ex ea in elligere-
mus qualiter ex infinitione excidi quis possit,
quum de singulis quari ur? ad quod intel-
ligendum hanc distinctionem Caluinus fa-
bricauit. Commune quippe omnibus est,
quomodo cumque infits, periculum exci-
dendi, & ad omnes ac singulos fideles hac
Pauli admonitio pertinet, ait nunc ipse
Caluinus. Frustra igitur alij ab alijs distin-
guuntur. Quamobrem illa consideratione
reiecta, fugitur etenim ad generalem denun-
ciationem Gentibus factam, quam ad præ-
sentem locum sufficere vult. Sed illam suf-
ficere non posse, in praecedentibus ostendimus.

Manet ergo firma & immota Apostoli
disputatio, ipsos verè fideles, qui verè infiti
sunt per fidem in Christum, qui vera fide
stant, quibus Dei benignitas verè fuit im-
perita, ut ad statum filiorū Dei eueheren-
tur, posse tamen excindi, habere vnde ti-
meant, id agere oportere ut permaneant;
quia si non permanerint, excidentur. Ex
qua Apostoli disputatione (vt ostendimus)
& unica fides electorum indelebilis,
& ipsa fides Caluiniana, quæ benevolentia
Dei indelebilis firma persuasio est, & certi-
tudo

Creditudo
Caluinia-
na ab A-
postolo
eueisa.

tudo gratiæ ac salutis, (qualem sibi secta
fingit Caluiniana) prorsus euertuntur.

Gratia
Dei liberè
accipitur,
liberèque
rejicitur.

Docet præterea hic locus, quod gratia Christi electis data (tales enim hic Apostolus alloquitur) sic efficax est, & illam in eo, cui datur, efficaciam habet, ut in potestate semper sit eius, qui illâ donatur, eam desideri, si vult; & in bono non perseverandi, si perseverare non vult. Ait enim hic Apostolus, Gentes sic esse per Dei bonitatem & specialem gratiam electas, (Iudæis propter incredulitatem reiectis; ut nisi in hac bonitate permanserint, illi quoque excidentur. Potuerunt ergo non permanere, & gratiam acceptam abijcere; alioqui hæc conditio ab Apostolo apposita inane esset terriculum. Quis autem dubitat, quin eam gratiâ, quam homo cùm habet potest abijcere, potuerit quoque, cùm primum acciperet, liberè non acceperare? Sanè ad remen-
donum
viam
dilectionem
admodum
dilectionem
admodum
dilectionemdandam Dei gratiâ temel acceptâ fortior iustus est, quam ad eam primum accipiendam impius. Sed planè certissimum est, renatos & iustos posse in bono perseverare, si volunt;

quia Deus neminem deserit, nisi prius deseratur,
De nat. &c. ut post Augustinum docet a Cœcilius Tri-
grat. c. 26. dentium, & ideo nō perseverare, quia no-
a Sess. 6. cap. 11. lunt. Vnde in Concilio b Arausicano contra
b Can. 26. Pelagianos collecto sic legimus: Hoc secun-
dum Catholicam fidem credimus, quod accepta per
baptismum gratia, omnes baptizati, Christo auxi-
liantur

lante & cooperante, que ad salutem pertinent, pos-
sent & debeant, si fideliter laborare voluerint, ad-
implere. Hec illi. Nota conditionem, Si labo-
rare voluerint. Sic Concil. Tridentinū: Deus, scilicet
nisi homines ipsi illius gratiae defuerint, sicut cœpit cap. 13.
opus bonum, ita perficiet. Et pulchre D. Ber-
nardus ad illa Apostoli verba, *Quis me sepa-*
Rom. 2.
rabit à charitate Dei? &c. Multa, inquit, hic ponit Serm. de
Apostolus, non tanquam adiiciens, Nec nos ipsi. Nulla triplici ba-
enim creatura nos à Deo auellere potest, sed id de-
ficeremus propria voluntate. Hæc ille. Est er-
go perseverantia in bono singulare Dei do-
num, sicut & dilectio eius efficax: pendens
tamen saltē tanquam à conditione sine qua
obseruatio mandatorum non sortietur nomē
perseverantiae, nec efficacis dilectionis Dei)
à libera hominis voluntate, qua vult per-
manere in bonitate, Deoque adhærere, nec
ab eius amore deficere. Nam & electos de-
ficere posse, probat Augustinus ex illis verbis,
Servuite Domino in timore, ne quando irascatur, &
Psal 2.
pereatis de via iusta. Non ait, Ne non veniatis ad De cor-
viam iustam, sed, ne pereatis ab illa, ostendens nisi rept. &c. grat. c. 9.
eos esse commonitos, qui iam ambulant in via iusta,
ni in timore Deo seruiat; id est, non altum sapiat,
sed timeant. Hæc ille. Docet, electos & defi-
cere posse, & hunc defectum timere debere,
possibilem videlicet: non ex Dei donantis
mutabilitate, sed ex accipientium Dei dona
libertate & flexibilitate.

29. Sime

29. *Sine paenitentia enim sunt dona & vocatio
Dei.*

Csluinus
sibi con-
trarius.

Ad proximè præcedentia Pauli verba dixerat Caluinus: *Quatenus illuminati sunt fide Christiani, audiunt ad certitudinem suam, sine paenitentia esse vocationem Dei. Ita eo in loco ad singulos fideles, & ad singulorum certitudinem statuendam, hæc Pauli verba apertari vult: nunc vero hæc ipsa verba pertractans ait: Teneendum est, non de priuata cuiusque electione nunc tractari, sed de communis adoptione totius gentis Iudaicæ, quæ externa specie collapsa videri potuit ad tempus, sed à radice excisa non fuerat. nempe quia de reliquijs spes aliqua manebat, ut in subsequenibus docet. Vide nunc Lector. Tam Caluinus ad præcedentia Pauli verba, quam alij passim omnes Protestantes, certitudinem gratiæ semel acceptæ indelebilis (quam sibi singuli fixerunt) ex hac Pauli sententia stabilire voluit, quod sine paenitentia sunt dona Dei & vocatio: at nunc agnoscit Caluinus, non de priuata cuiusque electione, sed de communis gentis Iudaicæ adoptione, hanc sententiam loqui. Se ipsum igitur suosque sententiæ Apostolicæ in alienum sensum detorit Caluinus aperte conuincit.*

Dei dona Ad rem ipsam quod attinet, sententiæ Apo-
quomo- stolicæ hic genuinus, germanus, & perspi-
do sine paenitentia cuus sensus est: *Sine paenitentia sunt Dei dona &*
vocatio id est, Quod semel Deus dedit, nun-
quam

quam vellet non dedisse : quem Deus semel vocauit , nunquam vellet non vocasse . Hoc est enim de huiusmodi non pœnitere , nec factum mutare . Dona Dei vocat Paulus *et uera uita* , id est quæ semel data Deus postea nūquam vellet non dari , circa quæ consiliū nūquam mutat ; de quibus numquam dicet , Pœnitet me deditis ; Velle me nō dedisse . Sic ad Iudæos quod attinet , non pœnitit Deum quod illum populum in genere elegerit ; nā tametsi (ut prius dixit) quod quere Rom . IV . bat Israel , hoc non est consecutus , id est , Israel in genere , & tota gens , salutē , quā in lege quæribat , non est consecuta ; electio tamen consecuta est , id est , pauci electi Iudæorum ; reliqua per electionem gratia salua facta sunt : ita generalis vocatio pœnitenda non fuit , quia saltem in reliquijs locum accepit . Nam hoc sensu & propter hunc effectum prolixè habetens & operosè ab initio cap . 9 . vers . 6 docuit Paulus non excidisse verbum Dei : non fuisse irritam & inanem promissionem Dei , quod in Isaac vocabitur ubi semen . Sic sine pœnitentia ex hac vna parte fuit Dei vocatio , ad Iudæos quod attinet . Rursum & ab altera parte ostendit Paulus diuinam Iudæorum vocatiouem sine pœnitentia fuisse , quia illorum delictum salus erat Gentilibus ; illorum diminutio , Rom . II . diuinitas Gentium ; illorum cæcitas ex parte , ut plenitudo Gentium intraret . Sic Dei dona sunt sine pœnitentia , quando dona reprobis concessa

ad

ad aliorum utilitatem cedunt; quando sub-
 lata à malis agricolis vinea datur genii facient
Mat. 21. 41
Mat. 25. 29
Apocal. 3. 11. fructum; quando auferitur ab eo qui habet, ut ha-
 benti plus detur; quando, quam vnum amittit coro-
 nam, aliis accipit; denique quando qui ab uno
 ordinè diuinæ voluntatis recedit, (gratiā
 eius in vacuum recipiendo) is in aliū diuinę
 voluntatis ordinem relabitur, iustum eius
De spirit. & littera cap. 33. vindictam sentiendo, ut sapienter docet Au-
 gustinus. Tales sunt, quos Dei benignitas ad
Rom. 2. August. in Enchiridione c. 100. pœnitentiam adducit, ipsi autem thesaurizant sibi
 iram in die irae. Huius benignitatis Deum
 non pœnitit, et si ea abutitur impij. Nempe
 quia nouit ex ipsis malis bona facere, ex perfidia
 Iudæorum vocationem Gentium amplio-
 rem. Hunc sensum hoc loco respicere Apo-
 stolus videtur, iuxta totius huius capituli ar-
 gumentum. Quare, ut ad hæc verba veniret,
 præmisit, Secundum Euangelium quidem inimici
 propter vos: id est, quantum ad fidem Eänge-
 licam, quam illi respuerunt, inimici Deo &
 mihi sunt, sed propter vestram salutem. Se-
 cundum electionem autem, id est, quantum ad
 primam huius populi vocationem, charissimi
 propter Patres, tū Deo grati, tū mihi, prop-
 ter insignes illos Patriarchas, Abraham,
 Isaac, & Iacob, Dei amicos. Sine pœnitentia
 enim sunt dona Dei & vocatio. id est. Neque po-
 puli Iudaici hodierna incredulitas Deo in-
 grata, Dei erga illos dona & vocationem fe-
 cit pœnitendam, aut penitus inutilem, ut
 propter

propterea illam factam non fuisse satius fuerit; quia propter vos; id est; hac occasione vos plenissimè intralitis; neq; prima electio prorsus inanis aut poenitenda fuit; propter Patrias insignes illos Patriarchas; alioque Prophetas; Reges; Sacerdotes in electionis gratia his multis seculis cum in numero fidelium populo persistentes; quorum omnium nomine charissimi Deo sunt homines Israelita. Hic est literæ Apostolicæ sensus genuinus ac germanus; ex tota Apostolica disputatione ac literæ contextu germanè fluens. Dona Dei sunt sine poenitentia; non quia ea semel data amitti nequeant (vt de sua speciali fide so miniant hodie haeretici) sed quia; tame si amittantur eorum vitio qui accepterunt Deum tamen sui facti non poenitet; Deus consilium non mutat; nec vellit non dedisse; sed voluntatis suæ consilium seu hoc seu alio modo perpetuò & infallibiliter exequitur.

Aliqui Doctores dona & vocationem Dei; de quibus hic Paulus loquitur; prædestinationis diuinæ; non solius prouidentiæ Dei; effectus esse arbitrantur; ideoq; sine paenitentia; quia irrevocabili decreto certa & infallibiliter quoad euentum futura. Hic sensus; et si literæ Apostolicæ non quadret; in se tamen verus est. Sed ad eius sanam intelligentiam aliqua explicatione opus est. *Certudo ista & infallibilitas futuri euentus in

*Certudo
infallibili-
tatis eu-
tuum non
rollit li-
beratem
actionum

B b b vocatio-

vocatione & donis prædestinatorum, nihil
prosperum ipsorum libertati detrahit, quod mi-
nus, quicquid ex illis donis electi faciunt,
liberrima electione faciant: ea sane liberta-
te, ut quando aliquid piè faciunt, possint

Augst. de idem non facere. Id enim libera voluntate unus-
Spir. & lit quisque facit, quod si vult, facit; si non vult, non
Cap. 30.

facit. Nam tamen si adultus à Deo electus &
prædestinatus, certò, hoc est, absq; vlla Dei
deceptione, aut propositi mutatione, vitam
æternam consequetur, aliaque media eò
perducentia accipiet; certitudo tamen ista
non est ex parte mediorū effectusque præ-
destinationis, quasi illa sic se habeant ut ali-
ter se habere non potuerint aut possint, sed
ex parte diuinæ præscientiæ, qua Deus alti-
tu dine & illimitata perfectione sui intelle-
ctus, supra id quod natura rei haberet, certò
cognoscit prædestinatum taliter pro sua li-
bertate cooperaturū per suum arbitrium, ut
eisdem medijs in vitam æternam re ipsa de-
beat peruenire: cùm tamen, si velit, possit re
ipsa ita operari, ut neque ea media effectus-
que prædestinationis in rerum natura sint,
neque ipse in vitam æternam perueniat.
Itaque cùm secundum se incertum sit, atque
à libertate proprij arbitrij creati pendeat,
prædestinatum in eo ordine rerum, in quo
Deus eum statuit collocare, tali modo coo-
peraturū cum auxilijs quibus eum decreuit
adiuware, ut ad vitam æternam perueniat;

ideoque

ideoque auxilia illi decreta, effectus prædestinationis rationem habeant; Deus tamen altitudine sui intellectus, ante yllum actum suæ voluntatis, & absque ylla determinatio ne suæ voluntatis, certò nouit quid pro libertate arbitrij illius sit futurum, cognitus profectò contrarium si contrarium esset re ipsa futurum; & hác ob causam, non quia præsciuit Deus, ideo taliter & taliter prædestinandus operaturus est; sed contra, quia taliter & taliter operaturus de facto est, ideo Deus ita præsciuit. Quia præscientia præhabita, accedit determinatio diuinæ voluntatis, merè gratuita & libera, misericordia que plena, qua in tali ordine rerū eum collocare, taliaque auxilia ei donare statuit. Et ex hac determinatione, ex hoc libero Dei decreto remansit prædestinatus certò saluandus, certoque bene operaturus, qui alioquī non fuisset nisi præuisus, saluari possibilis, &c. Ordinē rerū in quo vnūque que Deus collocat, intelligimus hoc loco totum cursum vitæ alicuius hominis à prima pueritia usque ad mortis horam, ut sic educetur, sic adolescat, in tali ac tali vitæ instituto degat, tales & tales bene operandi occasiones habeat, tali modo extremum vitæ diem claudat, cum qua videlicet educatione, in quo vitæ instituto, cum quibus bene operandi occasionibus, quo denique mortis genere, præsentis semper auxilio gra-

B b b. 2. tia,

tiæ, præuidet Deus eum ad vitam æternam peruenturum. Hoc vocamus ordinem rerum in quo quemlibet electum Deus collocat, quum etiam potuisset eum in alio ordine collocare, aut etiam præuiso bono ysu gratiæ in hoc ordine nihilominus non statuere, & huiusmodi auxiliorum collatione non determinare. In quo elucet electio Dei gratuita, & inexplicabilis erga electos misericordia. Cæterum ex tali electione quæ præscientiam iam dictam præsupponit, nihil detrahitur de futuris eventibus libertatis, quia et si sit certissima & infallibilis electio, tamen non prius hanc certitudinem accepit, non prius à Deo determinata hæc electio fuit, quam, quid liberè ab uno quoque fieret, Deus præuidisset. Qui existimant nullam talem esse præscientiam conditionalium liberarum, vel medium inter naturalem & liberam, qua ex hypothesi videt quicquid ex causis liberis fieri possit, nec iam solum quæ fient, sed etiā quæ non fient, putantque Deum ea sola præscire quæ de facto fient, adeo que hanc præscientiam causam esse omnium quæ fiunt; ex S. Scripturæ verbis manifestè refutantur, quæ supra ad hanc epistolam c. 9. protulimus. Est ergo

Sciœtia in
Deo me-
dia.

in Deo præter scientiam naturalem, quæ est omnium ab ipso Deo fieri possibilium, siue facturus ea sit, siue non; & præter scientiam liberam, quæ est eorum quæ certò fient post liberum

liberum actū suæ voluntatis, liberā quede-
terminationē quod fiet; alia scientia inter
vtramque media, eorum quæ ex hypothesi
tantum eventus nouit, si talia & talia me-
dia antecedat, aut in tali ac tali ordine rerū
creatūræ ponantur. Hæc enim scientia nec
naturalis est, quia potuit scire oppositum
eius quod per eam cognoscit, ed quod liber-
um arbitrium potuit oppositum ei fecisse
quod facturū est, quo casu oppositum cog-
nouisset; nec libera, tum quia antecedit
omnem liberum actum voluntatis diuinæ,
tum quia in potestate Dei non fuit scire per
eam scientiam aliud quam re ipsa sciuerit.
Est ergo hæc scientia conditionalium libe-
rarū media quædā sciētia inter vtrāq;. Ha-
bet enim ex vna parte conditionem scien-
tiæ naturalis, quatenus præuenit actum li-
berum voluntatis diuinæ, neque in pot-
estate Dei fuit aliud scire; ex alia parte con-
ditionem habet scientiæ liberæ, quatenus
quod sit vnius potiū partis contradic-
tions scientia quam alterius, ex eo habet quod
liberum arbitrium (ex hypothesi quod in
hoc vel illo ordine rerum collocetur) hoc
vel illud potiū facturum sit, cùm vtrumuis
indifferenter posset facere: quod totū omni-
no postulat libertas arbitrij creati, quæ nō
minus est de fide quam Dei præscientia &
prædestinatio, vt latè ostendit Ludouicus
Molina q. 14. ar. 13. disput. 23. Hoc totum

B b b 3 intellige-

In Cœcer-
dia gratia
& lib. ab.

intelligere necesse est, ut hæc Apostoli verba, *Sine paenitentia sunt dona Dei & vocatio, libero arbitrio electorum nihil prorsus detrahere nihil derogare intelligantur.*

35. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?*

AButitur hoc loco tam Caluinus quam Beza. Caluinus omne bonorum operum meritum, Beza omnem bonorum operum præscientiam in illis conuelli suadere volunt. Vterque desipit. Est notabilis hic locus (ait Caluinus) quo docemur, non esse nostræ facultatis, Deum nostris benefactis ad conferendam nobis salutem prouocare, sed illum gratuita bonitate immerentes præuenire. Docet sanè hic locus, non posse nos Deum ad conferendam nobis salutem, id est, primam vocationem, primam gratiam, primam reconciliationem, qua impij Deo reconciliantur (primâ dico, non quia unicā, quū sæpius lapsi, sæpius per paenitentiā resurgere & reconciliari possint, sed primam in ordine ad totius iustificationis cursum, siue ille de nouo incipiat, siue interruptus denuo ordiatur) yllis bene factis prouocare, id est, præuenire: *quia præuenit nos ille in benedictionibus.* Psal. 20. 4. Sed ita loquitur Caluinus, vt salutis nomine ipsam vitâ æternam, quæ cadit sub merito, & quæ vera est benefactorum retributio, intelligi velit, aut certè à quolibet Caluinista intelligi possit. De prima autem & gratuita vocatione disputat hic Paulus, non de vita æternâ

xternæ retributione, ut tota præcedens dis-
putatio ad oculum demonstrat.

Beza ad hunc modum declamat: *Est hic
locus diligenter obseruandus aduersus eos qui fidei
vel operum prævisionem faciunt electionis causam.*
Atqui prævisionem operum quam Catholici
statuunt, nullam esse electionis, quoad pri-
mam gratiam, causam aut originem, in præ-
cedentibus satis explicatum est. Mox vete-
res Patres huius erroris incusat. In quem (in-
quit) errorem sane turpisimum Origenes veteres De elect.
plerisque tū Græcos tum Latinos adegit: donec tan- ad glor.
dem Dominus Augustinum per Pelagianos ad hunc sub.
cognoscendum & corrigendum errorem excitaret.

Hæc ille. Cæcus & audax hæreticus præstan- Patres an-
tissimos & sapientissimos Patres temere & tiquissi.
falso accusat. Nec Origenes, nec cæteri aut Beza mē-
Græci aut Latini eum sequuti, prævisionem accusat.
operum veluti electionis gratuitæ, quoad
primam impij vocationem, causam docue-
runt; sed electionem ad gloriam, & præ-
destinationem ad vitam æternam, ex prævi-
sis nostrorum operibus (quibus illam vt
mercedem rependi Scriptura docet) à Deo
præordinatam fuisse, iuxta manifestas hac
dere Scripturas tradiderunt. Sic Origenes in a Trað.
Matthæum, & in hanc ad b Rom. episto- b Lib. 7.
lam Sic Chrysostomus in c Matthæum, & in chom. 80
Paulum d ad Romanos. Sic e Theodoreetus,
Oecumenius, Theophylactus. Sic Cyrillus d hom. 16
Alexandrinus tum in f Thesaurorum libris, e in cap. 3
B b 4 tum f lib. 10.
cap. 3.

g Lib. 9. tum super D .^b Ioannem. Sic ^b Damascenus de orthodoxa fide. Sic Clemens Alexandrinus. Sic inter Latinos D. ^c Hieronymus, ^d Ambrosius & ^e Hilarius. Porro & D. Ad He. Augustinum de electione ad gloriam in ea. ^f De fide. ^g de sententia fuisse, nec nisi de electione ad lib. 5. c. 13 primam gratiam contra Pelagianos dispu-^h m. in Psal. 64. rasse, nec denique præscientiam operum nisi solius liberi arbitrij contra illos sustulisse, sopra cap. 9. ita late ostendimus, ut hic repre-
tere nihil sit opus.

Argum. Cap. sequentium.

Recapitu-
latio p̄z.
cedentiū.

IN sequentibus capitibus, terminata tandem longa & operosa disputatione de fide & gratia Christi; tum quoad eius necessitatem omnium hominū respectu, seu Iudeorum seu Gentium; tum quoad eius admirabiles effectus in carnis & peccati dominio; tum denique quoad eius excellētiā & principiū ex parte Dei, quod in Iudæorum reiectione ac Gentium vocatiōne maximē eluxit, nunc de usu gratiæ Christi ex parte nostrā latissimē disputat, & parti dogmaticæ partē moralem ita subnectit, ut luculenter doceat, sic ex fide & gratia Christi tam Iudæorum reliquias quam totius orbis Gentes gratuitam cum Deo reconciliationem & iustificationem accepisse,

vt

Et iam in Christo per fidem iustificati, non
in ea sola iustificatione (quæ solum exor-
dium salutis est) saluari se in reliquo vitæ
cursu posse existiment; sed in recto gratiæ
Dei viu magis ac magis se iustificari debere,
acceptam iustitiam conseruare & augere, sa-
lutem denique suam perficere & consum-
mare oportere, intelligent, Capite igitur 12.
de ipsa cuiusque sanctificatione, de vario
donorum Dei vsu, de varijs pietatis operi-
bus multa præcepta accumulat. Cap. 13. de
publica ac priuata iustitia erga Principes &
erga proximū, ac tandem de vitæ puritate alia
adiūgit præcepta. cap. 14. veluti cōmunis pa-
ter Gentium ac Iudeorū, quasi arbitrū agit inter
Gentilē Christianū firmiore, & Iudæū Chri-
stianū infirmū. Christianū Gentile hortatur,
ne contēnat scrupulosum Iudæum circa ci-
bos lege vētatos; Iudæum conuersum horta-
tur ne condemnet Gentilem sua libertate
vtentem. Ut vterque paci & ædificationi
proximi studeat, nec ille sua libertate frā-
tem scandalizet, nec hic fratrī libertatē iu-
dicet, multis verbis monet. Cap. 15. Ulterius
pergens, infirmos huiusmodi fratres à fir-
mioribus placidè & amicè sustinendos esse
docet. Cuius rei occasione iterum excurrit
in vocationem Gentium: ac deinde quædam
subiungit familiaria ad se pertinētia. Ultimo
capite contexit varias salutationes, obiter
monens ut ab hereticis sibi caueant. Ita ab

Cap. 12.
arg.Cap. 13.
arg.Cap. 14.
arg.Cap. 15.
arg.Cap. 16.
arg.

Bbb 5 exordio

762 ANTIDOTA APOSTOLICA
exordio Ecclesiæ hæc pestis inualuit: &
hac saluberrima admonitione epistolam ter-
minat.

CAP. XII.

I. *Obsecro vos, fratres, per misericordiam Dei,
ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuen-
tem, sanctam, Deo placentem, rationabile ob-
sequium vestrum.*

sanctifica-
tio Chri-
stiano ne-
cessaria.

EST adhortatio efficacissima ad reclum
diuinæ gratiæ vsum assequendum, ac re-
tinendum. Per ipsam Dei misericordiam (quam
præcedentibus capitibus sublimiter prædi-
cauerat) per quam saluati, id est, è statu dam-
nationis erepti, ad statum salutis translati
erant, per maximum & primum erga eos
Dei beneficium, eos veluti adiurat & con-
testatur, ut loco externi sacrificij, & macta-
tæ victimæ, in quo summū Dei cultū Gen-
tes ponebant, sui ipsius corporis sacrificium
Deo offerant: *corpus suum* per actiones om-
nes externas Deo seu in Dei cultū exhibeant,
veluti *hostiam quandam, viuentem quidē, non*
mactatam corporaliter, sanctam tamen, &
quæ maculam non habeat, cuius nec oculus
malum respiciat, nec lingua immodestè lo-
quatur, nec manus iniquè perpetret: Deo plu-
centem, ad Dei nutum atque mandatum sua
membra mouente, ut sit rationabile obsequium,

λογικα